

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B6208 Ekonomika a Management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Bakalářská práce

Postavení rozvojových zemí v mezinárodním obchodě

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

Autor: Veronika Průková

2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Postavení rozvojových zemí v mezinárodním obchodě vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly, v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 10. dubna 2011

.....

Veronika Průková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Lucii Tiché, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky, také za její ochotu a čas věnovaný konzultacím.

OBSAH:

1. Úvod	1
2. Literární rešerše	3
2.1. Rozvojové země	3
2.1.1. Kritéria a definice RZ	3
2.1.2. Charakteristické znaky RZ	4
2.1.3. Rozdělení RZ do oblastí	5
2.1.4. LDC	6
2.1.5. Rozvojové země a ČR	7
2.2. Mezinárodní obchod	9
2.2.1. Mezinárodní obchod rozvojových zemí	10
2.2.1.1. Export RZ	11
2.2.1.2. Import RZ	13
2.3. Pomoc RZ	15
2.3.1. Instituce podporující RZ	16
2.3.1.1. OECD	16
2.3.1.2. OSN	17
2.3.1.3. EU	18
2.3.2. Obchod jako nástroj rozvojové pomoci	19
3. Cíle a metodika práce	21
3.1. Cíle	21
3.2. Pracovní hypotézy	21
3.3. Metodika práce	22
4. Vlastní šetření	24
4.1. Analýza mezinárodního obchodu rozvojových zemí	24
4.1.1. Podíl RZ na světovém obchodu	24
4.1.2. Teritoriální struktura mezinárodního obchodu RZ	26
4.1.3. Komoditní struktura mezinárodního obchodu RZ	28

4.2. Rozvojová pomoc	31
4.2.1. Formy rozvojové pomoci	31
4.2.1.1. ODA	32
4.3. Vztahy RZ s ČR	38
4.3.1. Obchod ČR s RZ	38
4.3.2. Rozvojová pomoc ČR	41
5. Zhodnocení	47
6. Doporučení	50
7. Závěr	51
8. Seznam literatury	53
Seznam tabulek a grafů	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

Problematika rozvojových zemí je dnes velmi konzultovaným tématem. Mnoho světových organizací klade nerovnostem mezi jednotlivými státy velkou váhu. Jednou z těchto organizací je Světová obchodní organizace (WTO), která na své čtvrté ministerské konferenci v Doha jedná o zavedení dohod v rámci WTO s rozvojovými zeměmi. Toto začlenění ovšem není jednoduché, neboť problémy rozvojových zemí této implementaci zabraňují. Příkladem může být snaha o liberalizaci světového obchodu. U rozvojových zemí brání liberalizaci jejich snaha chránit domácí trh před zahraničními výrobci a tímto způsobem chránit i domácí ekonomiku. Proto je nutné provádět implementaci dohod v rámci WTO pozvolněji a s určitými ústupky.

Nejenom WTO je organizací, která klade důraz na zapojení rozvojových zemí do mezinárodního styku. I Evropská unie a její členské země si uvědomují zodpovědnost za vývoj v méně rozvinutých částech světa. Na rozvojové spolupráci se podílí například Evropská investiční banka (EIB), která poskytuje zvýhodněné úvěry rozvojovým zemím. Další pomoc se zprostředkovává pomocí Evropského rozvojového fondu (EDF). Účelem tohoto fondu je podporovat hospodářský rozvoj skupiny států AKT (Afrika, Karibik, Tichomoří). EDF je založen na jednotlivých příspěvcích členských zemí, tedy i na příspěvcích České republiky. Financování probíhá podle dohodnutého distribučního klíče. Podle oficiálního portálu pro podnikání a export BusinessInfo.cz je celková částka 10. EDF 22,7 mld. EUR pro období 2008 – 2013. ČR se podílí na jeho financování částkou 115,678 mil. EUR.

Jak je možno zaznamenat, tento problém se nedotýká pouze velkých nadnárodních organizací, ale prochází i skrze jednotlivé státy celého světa a okrajově se dotýká i jednotlivců. Z tohoto důvodu můžeme tento problém nazvat problémem globálním. Česká republika se snaží do této problematiky zapojovat skrze jednotlivé Programy rozvojové spolupráce s jednotlivými státy na určité období. Tato spolupráce může poskytnout i sekundární přínosy, např. rozvoj vzájemně výhodných hospodářských vztahů. ČR se nezaměřuje na všechny rozvojové země současně, vybírá z nich pouze některé země prioritní. Prioritní země mají v rámci objemu zahraniční rozvojové

spolupráce (ZRS) různou váhu. Tato relativní váha v ZRS vychází zejména ze zahraničně-politických a bezpečnostních zájmů ČR a z potenciálu pro vzájemné vztahy. Při stanovení výše podílu jednotlivých zemí je přihlíženo i k zájmům jednotlivých rezortů v daných zemích. Programovou spoluprací doplňují rozvojové projekty směřující do neprioritních zemí.

Přestože je spolupráce s některými zeměmi pouze na určité období, s některými rozvojovými zeměmi se tato spolupráce stává dlouhodobou. Příkladem dlouhodobé spolupráce je pomoc na podporu obchodu, tzv. Aid for Trade, jejíž realizace souvisí se závazkem členských zemí EU podporovat rozvojové aktivity v této oblasti. Aid for Trade zahrnuje dvě širší kategorie aktivit. Tou první je podpora vytváření obchodních politik a regulatorního rámce obchodu, do níž spadá asistence státní administrativě při určování pravidel domácího trhu včetně jeho napojení na mezinárodní obchod. Druhou oblastí je rozvoj obchodu, tato oblast zahrnuje činnosti na podporu podnikatelského klimatu v zemi a rozvoj tržních institucí včetně finančního sektoru.

Důležitost rozvojových zemí spočívá zejména v růstu významu obchodu. Asertivita rozvojových zemí má významný vliv na pokrok liberalizace obchodu. Pokud se zaobíráme mezinárodním obchodem, který v současnosti představuje liberalizaci světového obchodu, je podstatné do této problematiky zahrnout i znevýhodněné rozvojové země, bez kterých liberalizaci jako takovou uskutečnit nelze. Je proto nutné při liberalizaci obchodu zajistit její hospodářský přínos nejenom pro rozvinuté země, ale především zajistit to, aby liberalizace světového obchodu přinesla prospěch i rozvojovým zemím a rozvojové země by byly ochotny se z toho důvodu na liberalizaci obchodu podílet.

2. Literární rešerše

2.1. ROZVOJOVÉ ZEMĚ

Rozvojové země (RZ), též známé pod anglickým názvem developing countries, vznikly rozpadem koloniálního systému bývalých metropolí. Během 50. a 60. let došlo ke zformování tzv. rozvojového světa, kdy kolonie sice dosáhly politické nezávislosti, ovšem ekonomická závislost na metropolích přetrvávala. Dříve byly rozvojové země také označovány pod názvy jako méně vyvinuté, málo vyspělé nebo zaostalé (Tichá, L., 2007).

Rozvojový svět je vnímán jako heterogenní celek sdružující přibližně 130 zemí, které se výrazně liší svým rozměrem (měřeno počtem obyvatelstva). Počet obyvatel některých RZ převyšuje 100 mil. obyvatel, na druhé straně u poloviny RZ počet jejich obyvatel nepřesahuje 10 mil. a třetina 5 mil. Dále se RZ liší svou exportní kvótou, kdy vysoké exportní kvóty dosahují především ropné a malé země, které jsou dynamickými vývozci zpracovatelské produkce (Pouzarová, I., 1998).

Rozvojové země jako celek jsou charakterizovány nejnižším životním standardem, i když v posledních letech řada z těchto zemí urychlila ekonomický růst a dosáhla významných strukturálních změn. Podíl sektoru služeb i průmyslu na HDP významně vzrostl, avšak podíl zaměstnanosti ve většině případů zůstává nejvyšší v zemědělství, případně v deformovaném sektoru služeb. Ekonomiky RZ stále zaostávají v oblasti aplikování technologií, ve vědeckém pokroku a v kvalitě vzdělání (Adamcová, L. a kol., 2006).

2.1.1. KRITÉRIA A DEFINICE ROZVOJOVÝCH ZEMÍ

Jednotně definovat rozvojové země není možné, neboť Organizace spojených národů (OSN), Světová banka (WB), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

(OECD) a další světové instituce vycházejí v definici sice z podobných znaků, avšak hodnotí je různě, navíc ani neexistuje mezinárodně závazný seznam rozvojových zemí. Pro zařazení zemí mezi málo vyvinuté se využívají sociální a ekonomická východiska, zejména údaje o výši hrubého domácího produktu (HDP)/obyvatele, o spotřebě energie na obyvatele, podílu zemědělství na tvorbě HDP a celkové zaměstnanosti, střední délce života, míře úmrtnosti novorozeňat, stupni gramotnosti dospělé populace, počtu obyvatel na lékaře, úrovni výživy a stupni urbanizace (Kuna, Z., 2004).

Chápání rozvojových zemí na základě výše HDP na obyvatele za rok je prosazováno zejména prostřednictvím Světové banky nebo Mezinárodního měnového fondu (IMF). K rozvojovým zemím řadíme tedy ty země, které dosahují HDP do 800 USD na obyvatele/rok. Toto kritérium ovšem bývá zpochybňováno, neboť může být vlivem oceňování aktivit, které neprošly trhem, různě zkresleno. HDP také neoceňuje nerostné suroviny, nezohledňuje pozitivní a negativní vlivy (např. zemětřesení, povodně, jiné živelné katastrofy) apod. (Holub, A., Foltýn, J., Ordnung, N., 1993).

2.1.2. CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY RZ

Mezi typické rysy RZ náleží nízké investice uvnitř země, nedostatečná dopravní síť, nízká odbornost ve všech technických oborech, vysoká nezaměstnanost, nízká produktivita práce, omezená sociální mobilita uvnitř společenského řádu (rody, kmenové svazy), hospodářská a finanční závislost jen na několika exportních výrobcích, nesoulad mezi odvětvovou strukturou HDP a pracovní silou, populační růst, vysoká zahraniční zadluženost a trvajících mezinárodní ekonomická závislost na rozvinutých tržních ekonomikách (Kuna, Z., 2004).

Základní znaky typické pro všechny RZ jsou tyto:

- rozdílný charakter výrobních vztahů (od feudálních až po vyspělé, např. asijské draci)
- úroveň výrobních sil a struktura národního hospodářství (zejména převládající monokulturní zemědělství a nízký podíl průmyslu)

- vysoká porodnost způsobená jednak vlivem náboženství a jednak nedostatečnou osvětovou činností
- postavení ve světovém hospodářství, zdroj levné pracovní síly, RZ vlastní velké zdroje nerostných surovin, ale nejsou schopné je zpracovat
- nízká gramotnost, v mnoha RZ není uzákoněna povinná školní docházka
- kmenové nepokoje (války mezi kmeny z důvodu odlišného náboženského přesvědčení)
- nedostatek potravin z důvodu nerozvinutého zemědělství a nepříznivých klimatických podmínek
- zadluženost, RZ řeší své problémy stále novými půjčkami, které nejsou schopny splácet (Pouzarová, I., 1998).

2.1.3. ROZDĚLENÍ RZ DO OBLASTÍ

Rozdělení dle IMF: Mezinárodní měnový fond (IMF) zařazuje mezi rozvinuté ekonomiky 33 zemí (16 zemí eurozóny, ostatní rozvinuté ekonomiky včetně Kypru, Izraele a asijských nově industrializovaných zemí, tj. Hong Kong, Korea, Singapur, Taiwan) a mezi formující se a rozvojové ekonomiky 150 zemí (15 zemí střední a východní Evropy, 13 zemí Společenství nezávislých států (CIS), 26 zemí rozvojové Asie, 32 zemí Latinské Ameriky a Karibiku, 20 zemí Středního východu a Severské Afriky, 44 zemí Subsaharské Afriky) (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weoselgr.aspx>, 29. 11. 2010).

Rozdělení dle OECD: Rozvojové centrum OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) člení rozvojové země do tří oblastí a to Afrika a Střední východ, Latinská Amerika a Karibik a třetí oblast Asie a Pacifik (http://www.oecd.org/departments/0,3355,en_2649_33731_1_1_1_1_1,00.html, 29. 11. 2010).

Rozdělení dle OSN: Dle World Economic and Social Survey 2004 existuje 101 rozvojových zemí, které jsou rozčleněny do 3 hlavních rozvojových regionů shodných s regiony uváděnými OECD. Nejrozvinutějším regionem z těchto třech oblastí je Latinská Amerika spolu s Karibikem čítající 25 zemí, z toho 6 vyvážejících ropu. Oproti tomu nejméně rozvinutým regionem je Afrika rozdělována na Afriku Severní a Subsaharskou. Region Afriky čítá 38 zemí. Posledním regionem je Asie spolu s Pacifikem čítající 38 ekonomik (Adamcová, L. a kol., 2006).

2.1.4. LDC

Statut nejchudších zemí má v současné době 49 státních celků. Tento statut je nazýván Least Developed Countries (LDC), díky němuž tyto země získávají v mezinárodním společenství určitou podporu, jako např. rozvojovou pomoc a výhodnější úvěry. Mezi LDC patří 34 zemí v Africe, 9 v Asii, 1 v Latinské Americe a 5 v Oceánii. Jedna desetina všech obyvatel rozvojových zemí žije v LDC (Kuna, Z., 2004).

LDC reprezentují nejchudší a nejslabší část světové komunity. Extrémní chudoba, strukturální nedostatky ekonomik a nedostatek kapacit v souvislosti s růstem populace mají často za následek strukturální znevýhodnění, které brzdí úsilí těchto zemí o zlepšení kvality života jejich obyvatel. Pro tyto země je také charakteristická prudká citlivost na vnější ekonomické výkyvy, přenosné nemoci a přírodní nebo člověkem způsobené katastrofy. Aktuální seznam LDC zahrnuje 49 zemí, z nichž se 33 nachází v Africe, 15 v Asii nebo Pacifiku a pouze jedna v Latinské Americe. Cape Verde bylo z tohoto seznamu vyřazeno koncem roku 2007 (<http://www.unohrlls.org/en/ldc/25/>, 29. 11. 2010).

LDC tvoří skupinu důležitých rozvojových zemí sestavovanou podle více kritérií. Tato skupina LDC se vyznačuje především nízkým HDP na obyvatele, úrovní indexu ekonomické zranitelnosti a nízkou mírou rozvoje lidského faktoru. Státy jsou mezi země LDC zařazeny, pokud jejich situace odpovídá daným kritériím a pokud o zařazení

mezi LDC zažádaly. Země LDC tvoří základnu světové chudoby a jejich počet se ohybuje kolem 50 (Adamcová, L. a kol., 2006).

V případě LDC mezi komodity, na jejichž produkci se zaměřují, patří primární komodity a zemědělská produkce. Přestože jen 8 % světového obchodu se zbožím tvoří zemědělská produkce, je pro řadu RZ, zejména LDC, podstatnou položkou vývozní struktury. Navíc zemědělství, minimálně z hlediska podílu zaměstnanosti, má v řadě zemí stále významné postavení (Steinmetzová, D., Stuchlíková, Z., Hnát, P., 2008).

2.1.5. ROZVOJOVÉ ZEMĚ A ČR

Vzhledem k tomu, že Česká republika je vnitrozemský stát a od května 2004 je členem EU, obchoduje z více než 80 % s rozvinutými zeměmi. Zbýlých 20 % obchodních aktivit směřuje do RZ, kde v relativním měřítku český export v roce 2008 do těchto zemí převyšuje import. Mezi dvaceti komoditami, které ČR dováží z rozvojových zemí v největších objemech, jsou na čelních místech ropa, plyn a kovy. Dovozy ČR z RZ přináší prospěch pro obě dvě strany. Na exportech chudých zemí do ČR nejsou závislé pouze ony samy, ale i Česká republika. Pro RZ export znamená naplnění značné části státního rozpočtu a následné zajištění financování na nutné dovozy. Pro ČR import z RZ znamená získání potřebných surovin pro mnohé sektory českého hospodářství.

Dalším motivem dovozů z RZ pro ČR je snaha o nárůst vývozu s vysokou přidanou hodnotou a obecně vyšší mezinárodní konkurenceschopnost ČR a EU. Export ČR do rozvojových zemí z celkového objemu exportu v roce 2008 činil pouze 3,3 %. Stejně tak jako dovoz z RZ, tak i export do RZ má své pozitivní a negativní rozvojové aspekty. Pokud se jedná o vývoz potravin z RZ, je paradoxní a riskantní, že právě v těchto zemích obyvatelé trpí hladem. Česká republika přímo nevytváří závislost RZ na dovozu potravin, neboť podíl na exportu potravin do RZ je velmi malý - 1,6 % z celkového českého vývozu. ČR ovšem prostřednictvím zemědělské a obchodní politiky EU může mít nepřímý vliv na potravinovou závislost RZ. Dovoz pro rozvojové země je stejně

jako vývoz existenčně důležitý, protože poplatky spojené s dovozem naplňují další část státních rozpočtů, zejména tak tomu je u zemí ACP (Afrika, Karibik, Pacifik). V krátkodobém horizontu je Česká republika zemí, která dodává RZ zboží s vysokou přidanou hodnotou, tj. stroje, dopravní prostředky, tržní výrobky a chemické látky, které nejsou RZ schopny samy vyprodukovat. Tento obchod přináší prospěch, pokud takové dovozy podporují ekonomický a společenský rozvoj, nikoliv se ho snaží potlačit (Lebeda, P., Lukáš, I., 2009).

Pro Českou republiku je poměrně novou záležitostí poskytování zahraniční rozvojové pomoci, i když už Československo patřilo k významným dárcům a poskytovalo rozvojovým zemím rozsáhlou rozvojovou pomoc, a to zejména prostřednictvím působení odborníků v zahraničí. Tehdy ještě neexistovaly žádné nevládní organizace, to se začalo pomalu měnit v průběhu 90. let, kdy se začaly některé nevládní organizace zajímat o projekty rozvojového charakteru. Dosavadní směr komunikace mezi neziskovými organizacemi a českými vládními institucemi, stejně tak jako mezi neziskovými organizacemi a státními institucemi, je na velmi dobré úrovni (Adamcová, L. a kol., 2006).

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí vstoupil v platnost 1. července 2010. Tento zákon obsahuje definice rozvojové spolupráce i humanitární pomoci a vymezuje pravomoci jednotlivých aktérů při jejich realizaci. Hlavní body tohoto zákona jsou následující:

- jasně odlišuje rozvojovou spolupráci od humanitární pomoci
- humanitární pomoc svěřuje do kompetencí Ministerstvu vnitra a Ministerstvu zahraničních věcí
- pro všechny subjekty stanovil jejich pravomoci a působnosti
- Českou rozvojovou agenturu (ČRA) právně ustanovuje jako implementační organizaci české zahraniční rozvojové spolupráce (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvojova-spoluprace-cr/rozvojova-spoluprace-cr-zakon-projekty/1001674/57990/> 19. 12. 2010).

2.2. MEZINÁRODNÍ OBCHOD

Mezinárodní obchod je definován jako soubor obchodních aktivit ve více zemích, na kontinentu, na jeho rozsáhlém teritoriu nebo na celém světě. Mezinárodní obchod zahrnuje i obchod na vnitřních trzích. Mezinárodním obchodem lze dokonce mýnit i soubor určitých aktivit, institucí, mezinárodních zkušeností a poznatků v oblasti obchodu (Pražská, L., Jindra, J., 2002).

Mezi hlavní úkoly moderní teorie mezinárodního obchodu patří hledání odpovědí na tyto otázky:

- Proč se země zapojují do mezinárodního obchodu a jaký užitek z pohledu podmínek výroby a spotřeby v jednotlivých zemích jim toto zapojení přináší?
- Co ovlivňuje strukturu mezinárodní obchodní směny, tj. které výrobky tvoří export a které import dané země?
- Při jakých cenových relacích, tj. směnných poměrech jsou na světovém trhu výrobky směňovány? (Pipek, J., 1994).

Integrací do světové ekonomiky země podporují hospodářský růst, rozvoj a snižování chudoby. Za posledních 20 let bylo tempo růstu světového obchodu v průměru o 6 % ročně, což je dvakrát více než růst světové produkce. Mezinárodní obchod je považován za hnací motor růstu ekonomik (<http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>, 3. 12. 2010).

V posledních letech se ohniskem světové debaty o obchodních politikách stává téma liberalizace světového obchodu. Součástí těchto diskuzí je uzavírání preferenčních obchodních dohod (Michaely, M., 2009).

Příkladem uzavírání preferenčních dohod je Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT), kdy od jejího založení v roce 1947 těží světový obchodní systém z osmi kol mnohostranné liberalizace obchodu. Zřízení Světové obchodní organizace (WTO) přispělo k snazší správě rostoucího počtu mnohostranných obchodních dohod (<http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>, 3. 12. 2010).

2.2.1. MEZINÁRODNÍ OBCHOD ROZVOJOVÝCH ZEMÍ

Pro RZ je mimořádně významný vliv mezinárodního obchodu na ekonomický růst. Podíl zahraničního obchodu na HDP u rozvojových zemí v roce 1991 dosahoval přibližně 19%. Pokud pomineme diametrální odlišnost RZ v jejich rozměru, ke kterému je exportní kvóta jednoznačně v korelaci, nalezneme vysokou exportní kvótu především u zemí vyvážejících ropu, u některých malých zemí s tradiční surovinovou exportní strukturou a u malých zemí, které jsou dynamickými vývozci zpracovatelské produkce. Dynamický pohled na tuto problematiku nám odhaluje dvě protichůdné tendence, zatímco exportní kvóta rozvinutých tržních ekonomik v poválečném období prudce stoupá, u některých RZ tento proces není jednoznačný. Rostoucí exportní kvóta rozvinutých tržních ekonomik je odrazem objektivní tendence internacionalizace výroby, směny a především rostoucího efektivního zapojení do mezinárodního obchodu (Pipek, J., 1994).

Výsledná integrace světové ekonomiky zvýšila životní úroveň po celém světě. Většina rozvojových zemí začala na základě této integrace prosperovat, u některých zemí jejich příjmy dramaticky vzrostly. Jako skupina mají RZ významné postavení ve světovém obchodě, nyní představují 1/3 světového obchodu, a to již od první čtvrtiny sedmdesátých let. Mnoho rozvojových zemí výrazně zvýšilo vývoz průmyslových výrobků a služeb ve srovnání s vývozem jejich tradičních komodit. Vývoz průmyslových výrobků z rozvojových zemí vzrostl o 80 %. Navíc také vzájemný obchod mezi RZ rapidně roste. 40 % exportu RZ směřuje do jiné rozvojové země. I když vliv integrace je významný, její šíření je nerovnoměrné. Pokrok vyvolaný integrací byl výrazný v řadě rozvojových zemí v Asii a v menší míře i v Latinské Americe. Tyto země se staly úspěšné, neboť se rozhodly podílet na mezinárodním obchodu, což jim pomohlo získat část přímých zahraničních investic. Toto se podařilo zejména Číně a Indii, protože se účastnily liberalizace obchodu a zavedly další tržně orientované reformy a dosáhly i vyšších příjmů. Stejně tak jako Korea a Singapur, které samy patřily mezi chudé země až do 70. let. Pokrok však byl pomalejší v mnoha jiných zemích, zejména v Africe a na Středním východě. Podíl nejchudších zemí na světovém

obchodě podstatně klesá, a jelikož se nesnaží zmírňovat vlastní překážky mezinárodního obchodu, riskují další uzavření se okolnímu světu. Okolo 75 rozvojových a transformujících ekonomik, a prakticky včetně všech LDC, souhlasilo s tímto popisem. Na rozdíl od úspěšných integrovaných zemí jsou závislé na nepřiměřené produkci a vývozu tradičních komodit. Důvody pro jejich uzavírání vůči okolnímu světu jsou komplexní, včetně jejich hluboce zakořeněných strukturálních problémů, slabých politických rámců a institucí, a domácí i zahraniční ochrany (<http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>, 3. 12. 2010).

V minulosti se světový obchod týkal zejména vyspělých zemí, což bylo způsobeno růstem podílu zpracovaného zboží a polotovarů na úkor obchodu se surovinami po druhé světové válce. Trend zvyšování podílu zpracovaných výrobků na světovém obchodě a následný nárůst podílu vyspělých regionů na světovém obchodě trval až do přelomu osmdesátých a devadesátých let, kdy se výrazně změnil charakter světové ekonomiky. Důsledkem postupné redukce ochrany jednotlivých trhů a přesunu značné části kapacit ze zemí vyspělých do zemí rozvojových vzrostl objem realizovaných obchodů, což velmi výrazně posílilo vzájemné vztahy celé řady států. V posledních dvaceti letech podíl RZ na světovém obchodu neustále roste a dosahuje kolem 37% podílu. Je to dáno především liberálním charakterem současné světové ekonomiky a také růstem spolupráce na mezinárodní úrovni (Svatoš, M., 2009).

2.2.1.1. EXPORT RZ

Od roku 1960 až do roku 1992 rostl objem exportu RZ průměrným tempem o 5,6 % ročně. Z rozvojových zemí jsou hlavními exportéry ropy Alžírsko, Egypt, Irák, Irán, Saudská Arábie a Spojené arabské emiráty. Mezi hlavní exportéry průmyslových výrobků patří Hongkong, Jižní Korea, Singapur, Tchajwan, Argentina a Brazílie. Hlavní exportní suroviny rozvojových zemí jsou omezeny na 5 komodit, a to na kávu, kakaové boby, cukr, měď a železnou rudu. Předpokládá se stálý růst podílu RZ na exportu zpracovatelských výrobků a pravděpodobně i na exportu surovin. Přetrvávajícím

problémem exportu zůstává nízký stupeň industrializace, populační růst, sociální problémy, problém nezaměstnanosti a také potravinový problém (Tichá, L., 2007).

Rozvojový svět vykazuje rozdílné exportní výkony jeho jednotlivých skupin zemí, přičemž méně rozvinuté země oproti více rozvinutým rozvojovým zemím vykazují nižší tempo růstu exportu. Země dosahující vyšších temp růstu exportu vděčí tomuto tempu především díky exportu ropy a exportu průmyslových výrobků. Z hlediska rozdílné důležitosti surovinového exportu pro jednotlivé země je možné vytvořit rozdílné skupiny RZ, jež zahrnují 20 exportérů ropy a 70 exportérů surovin a potravin bez ropy. V této sedmdesátičlenné skupině se nachází 53 zemědělských exportérů a 17 exportérů minerálních surovin. Pro RZ jakožto exportéry těchto komodit je mimořádně důležitý vývoj poptávky po těchto komoditách na světových trzích. Doposud nebyly geologicky prozkoumány všechny oblasti v RZ, díky čemuž lze předpokládat odkrytí dalších surovinových zdrojů a následně i rychlejší rozvoj těžby v rozvojovém světě. Ovšem tento rozvoj těžby je podmíněn dostatkem kapitálových prostředků, přísunem a zvládnutím potřebných technologií. V současné době tvoří exportní strukturu rozvojových zemí ze 40 % strojírenské výrobky, z 20 % textil a zbytek exportní struktury tvoří železo, ocel, chemické výrobky a ostatní polotovary. Nízká hodnota pracovní síly, delší pracovní týden, menší počet svátečních dnů v roce a vícesměnný provoz je budoucí konkurenční výhodou rozvojových zemí, která bude zapříčiněna vyšší produktivitou práce ve srovnatelných technických podmínkách (Pouzarová, I., 1998).

Tabulka č. 1: Export v mil. USD

HODNOTA EXPORTU VYJÁDŘENÁ V MILIONECH USD					
	2000	2005	2006	2007	2008
SVĚT	6 448 919	10 487 582	12 129 755	13 956 934	16 026 454
ROZVOJOVÉ EKONOMIKY	2 055 832	3 791 729	4 541 140	5 258 017	6 198 125
TRANZITIVNÍ EKONOMIKY	154 626	362 620	457 621	548 574	762 125
ROZVINUTÉ EKONOMIKY	4 238 461	6 333 233	7 130 995	8 150 343	9 066 204

Zdroj: http://www.unctad.org/en/docs/tdstat34_enfr.pdf, 3. 12. 2010

Tabulka č. 2: Export v %

HODNOTA EXPORTU VYJÁDŘENÁ V %					
	2000	2005	2006	2007	2008
SVĚT	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000
ROZVOJOVÉ EKONOMIKY	31,879	36,154	37,438	37,673	38,674
TRANZITIVNÍ EKONOMIKY	2,398	3,458	3,773	3,930	4,755
ROZVINUTÉ EKONOMIKY	65,724	60,388	58,789	58,396	56,570

Zdroj: http://www.unctad.org/en/docs/tdstat34_enfr.pdf 3. 12. 2010

2.2.1.2. IMPORT RZ

Rozvojové ekonomiky se snaží dosáhnout urychlení tempa ekonomického růstu. Z důvodu nedostatečné rozvinutosti výroby investičních prostředků je vyvíjen tlak na dovoz investičního zboží hlavně z důvodu počáteční industrializace. RZ jsou sice významnými producenty surovin, ale stálým problémem nadále zůstávají rozsáhlé dovozy primární energie, zejména ropy. RZ jsou také závislé na dovozu strojů, na uvedení strojů do provozu, na dovozu surovin, materiálu a kompletačních částí. Problémem importu je zemědělství, které nedokáže uživit množství všech obyvatel, dochází tedy k nedostatečnému potravinovému zajištění. Import zbraní je dalším problémem. Od poloviny 60. let sílí zbrojní tendence a řada rozvojových zemí rozvíjí vlastní zbrojní výrobu na základě nákupu licencí. RZ se na nákupu zbraní podílí dvěma třetinami z celkového nákupu zbraní (Tichá, L., 2007).

Většina rozvojových zemí zatím nemá dostatečně rozvinutou výrobu investičních prostředků. Na počátku devadesátých let se rozvojový svět podílel na světovém exportu investičních statků 5 % a na světovém importu 30 %, z čehož vyplývá tlak na dovoz investičního zboží. Lépe vypadá situace v případě zajištění potřeb předmětů spotřebního charakteru. Strategie industrializace založená na substituci importu spotřebních předmětů výrazně zvýšila domácí výrobu a snížila závislost na dovozu. Navíc mnohé rozvojové země se staly dynamickými vývozci této produkce. Za značný problém

limitujícího charakteru je podstatné označit rozsáhlé dovozy primární energie. Ačkoliv rozvojový svět má aktivní energetickou bilanci, je to způsobeno pouze díky několika zemím, které vyvázejí ropu. Pomalý rozvoj zemědělské výroby je disproporční nejenom ve vztahu k průmyslu, ale také k populační dynamice a růstu důchodu na obyvatele. Velmi zřetelně se tento vývoj projevuje v oblasti potravin. Jelikož RZ nezvýšily svůj podíl na světové produkci potravin, zatímco jejich obyvatelstvo rostlo rychleji než v ostatních částech světa, došlo u RZ v poválečném období k přeměně v čisté importéry obilovin a toto saldo narůstá u všech rozvojových regionů. Tato rostoucí potřeba importu vyplývá zejména z těchto faktorů: příliv značného počtu obyvatel do měst, růst důchodu na obyvatele, vysoká elasticnost poptávky po potravinách a posun ve struktuře spotřeby střední vrstvy obyvatelstva. V importní struktuře RZ má taktéž nepříznivý vliv dovoz zbraní (Pouzarová, I., 1998).

Tabulka č. 3: Import v mil. USD

HODNOTA IMPORTU VYJÁDŘENÁ V MILIONECH USD					
	2000	2005	2006	2007	2008
SVĚT	6 662 885	10 794 182	12 388 299	14 230 202	16 340 376
ROZVOJOVÉ EKONOMIKY	1 919 471	3 423 286	4 018 521	4 730 950	5 684 616
TRANZITIVNÍ EKONOMIKY	105 061	271 187	348 345	466 050	609 452
ROZVINUTÉ EKONOMIKY	4 638 353	7 099 709	8 021 433	9 033 203	10 046 309

Zdroj: http://www.unctad.org/en/docs/tdstat34_enfr.pdf 3. 12. 2010

Tabulka č. 4: Import v %

HODNOTA IMPORTU VYJÁDŘENÁ V %					
	2000	2005	2006	2007	2008
SVĚT	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000
ROZVOJOVÉ EKONOMIKY	28,808	31,714	32,438	33,246	34,789
TRANZITIVNÍ EKONOMIKY	1,577	2,512	2,812	3,275	3,730
ROZVINUTÉ EKONOMIKY	69,615	65,773	64,750	63,479	61,482

Zdroj: http://www.unctad.org/en/docs/tdstat34_enfr.pdf 3. 12. 2010

2.3. POMOC RZ

Aktivita zemí, které poskytují rozvojovou pomoc, přináší jim samým nezanedbatelný prospěch. Tato skutečnost je správná, neboť rozvojová pomoc a spolupráce by měly být takové, aby přinášely prospěch jak zemím, které pomoc poskytují, tak i těm, které rozvojovou pomoc akceptují. Z geografického hlediska je rozvojová pomoc vyspělých zemí zacílena především na teritoria, která byla dříve na tyto vyspělé země napojena. Vyspělé země se snaží udržet si v těchto teritoriích nadále vliv. Příkladem může být Francie, která poskytuje hlavní díl rozvojové pomoci do frankofonních zemí Afriky. Portugalsko zase směřuje 90 % všech rozvojových prostředků do Angoly, Mosambiku a na Kapverdské ostrovy. Za rozvojovou pomoc lze označit kombinaci obchodních a ekonomických zájmů, solidarity, altruismu a eliminace rizik.

Velkým problémem rozvojové pomoci je podpora závislosti rozvojových zemí na zemích dárcovských. Následně dochází k tomu, že lidé spoléhají na to, že pomoc přijde odjinud, a sami se přestávají snažit. Např. polovina státního rozpočtu Somálska je tvořena penězi z rozvojové pomoci. Na druhé straně také rozvinuté země si rozvojovou pomocí řeší řadu svých problémů, jako je potřeba snížení nezaměstnanosti či vývoz přebytků zemědělské produkce. Celý systém rozvojové pomoci se následně formuje tak, aby vyhovoval potřebám rozvinutých zemí. Správná rozvojová pomoc by měla být založena na menších projektech lokálního charakteru. Tyto projekty by měly být dlouhodobější, aby byla vytvořena garance pokračování projektu v tom, co již bylo započato. Projekty by měly být koncipovány tak, aby za ně spoluzodpovídali místní obyvatelé a aby učily obyvatele poradit si s danou problematikou (Nováček, P., Mácha, P., Ulčák, Z., 2000).

Účelem rozvojové pomoci je urychlení růstového procesu. Téměř přesně lze odhadnout, že rozvojová pomoc přispěla za posledních 30 let k průměrnému tempu růstu nejchudší miliardy přibližně jedním procentem. Toto číslo nezní příliš optimisticky, ale v daném období se tempo růstu nejchudších zemí blížilo nule, která znamená stagnaci, a jedno procento navíc znamená strmý kumulativní úpadek. Bez rozvojové pomoci by byly RZ

mnohem chudší než jsou dnes. Pomoc přispívá k tomu, aby rozvojové země zůstaly na živu, a zároveň brání tomu, aby se tyto země úplně zhroutily (Collier, P., 2009).

2.3.1. INSTITUCE PODPORUJÍCÍ RZ

2.3.1.1. OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezinárodní vládní organizace, která sdružuje 34 zemí světa. Tito členové mají jako společný rys vysokou životní úroveň a ekonomická vyspělost je založená na tržním hospodářství. Česká republika se stala členem OECD od roku 1995. Tato organizace byla založena roku 1961 s cílem podpořit ve světě hospodářský rozvoj a mezinárodní ekonomickou spolupráci. Široký záběr činností OECD také zahrnuje politiku rozvojové spolupráce, což znamená, že aktivity vyspělých zemí mají za cíl podpořit sociálně-ekonomický rozvoj v méně rozvinutých částech světa. Výbor při OECD, který má tuto činnost na starost, se nazývá Výbor pro rozvojovou spolupráci (DAC, Development Assistance Committee). DAC koordinuje, zefektivňuje a zvyšuje rozvojové úsilí OECD (Adamcová, L. a kol., 2006).

Posláním OECD je podporovat ty politiky, které povedou ke zlepšení hospodářského a sociálního blahobytu lidí po celém světě. OECD poskytuje fórum, na kterém mohou členské vlády spolupracovat, vyměňovat si zkušenosti a hledat řešení společných problémů. Jedním fórem OECD je DAC, který zahrnuje největší investory rozvojové pomoci a dnes má 24 členů. Světová banka, IMF a UNDP se tohoto fóra účastní jako pozorovatelé. DAC nechává dveře otevřené i nečlenským zemím, které také s rostoucím tempem přispívají na rozvojovou pomoc a spolupráci. Úkolem DAC je podporovat rozvojovou spolupráci a další politiky tak, aby bylo přispíváno k udržitelnému rozvoji, včetně zajištění hospodářského růstu v chudých zemích, snížení jejich chudoby, zlepšení životního standardu v RZ a zajistit takovou budoucnost, ve které žádná země nebude závislá na pomoci od ostatních zemí (http://www.oecd.org/document/1/0,3343,en_2649_33721_46662849_1_1_1_1,00.html, 10. 12. 2010).

2.3.1.2. OSN

Organizace spojených národů (OSN) byla založena roku 1945. Charta OSN je jejím základním dokumentem, ve kterém organizace uvádí 4 základní cíle:

- zachovávat mezinárodní mír a bezpečnost
- rozvíjet přátelské vztahy mezi národy
- rozvíjet mezinárodní, hospodářskou, sociální, kulturní a humanitární spolupráci
- společně s ostatními státy se snažit o dosažení těchto cílů (Tichá, L., 2007).

OSN je spojována s otázkami míru a bezpečnosti, ale většina zdrojů OSN proudí na podporu sociálního a ekonomického rozvoje, neboť solidní životní úroveň všech lidí je předpokladem trvalého míru a bezpečnosti. Činnost OSN na podporu rozvoje ovlivňuje život milionů lidí na celém světě. OSN určuje priority a cíle mezinárodní spolupráce v zájmu rozvoje a vytváření příznivého ekonomického prostředí, aby se dospělo ke snížení rozdílů mezi průmyslově vyspělými a rozvojovými zeměmi. Z potřeby zahrnout do rozvojových programů i otázky postavení žen, lidská práva, trvale udržitelný rozvoj či ochranu životního prostředí přijaly členské země na Summitu tisíciletí v roce 2000 tzv. rozvojové cíle tisíciletí (<http://www.osn.cz/ekonomicky-a-socialni-rozvoj/>, 10. 12. 2010).

Mezi organizace v rámci OSN patří Světová banka (WB), Světová obchodní organizace (WTO), Mezinárodní měnový fond (IMF), Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), Hospodářská a sociální rada (Tichá, L., 2007).

WB - je významným zdrojem finanční a technické pomoci rozvojovým zemím na celém světě. Jejím posláním je boj proti chudobě, zajistit trvalé výsledky pomoci a pomáhat ostatním tím, že poskytuje zdroje, sdílí znalosti, buduje kapacity a upevňuje partnerství ve veřejném i soukromém sektoru. Světová banka má 187 členských zemí a zahrnuje další organizace. Pro rozvojovou pomoc jsou významné: Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development, IBRD) a Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association, IDA). Každá z těchto institucí sice hraje jinou roli, ale obě spolupracují při prosazování vize

Světové banky. IBRD usiluje o snížení chudoby v úvěruschopných rozvojových zemích se středními příjmy, zatímco IDA se zaměřuje na nejchudší země světa. Světová banka prostřednictvím těchto institucí poskytuje bezúročné půjčky, úvěry a dotace pro rozvojové země, které zahrnují investice do vzdělání, infrastruktury, zemědělství, životního prostředí, řízení přírodních zdrojů, financí a rozvoje soukromého sektoru (<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,pagePK:50004410~piPK:36602~theSitePK:29708,00.html>, 10. 12. 2010).

WTO - je oficiální zkratkou pro World Trade Organisation, tedy Světová obchodní organizace, která byla vytvořena po Uruguayském kole mnohostranných jednání GATT a její působnost začíná od 1. ledna 1995. Světová obchodní organizace má 3 základní cíle:

- napomáhat volnému obchodu (odstraňovat překážky obchodu, zajistit transparentnost a stabilitu pravidel obchodu svých členů)
- vytvořit prostor pro obchodní vyjednávání členských států
- řešit spory a konfliktní zájmy mimosoudní cestou a interpretovat ustanovení dohod (Štěrbová, L., 2001).

2.3.1.3. EU

Vztahy EU s rozvojovými zeměmi mají regionální odlišnosti, které jsou následkem různého stupně zapojení RZ do světové politiky i světového hospodářství a také následkem různého vývoje v období koloniálním i dekolonizačním, jedná se zejména o odlišné vazby na bývalé metropole. Členské státy Evropského hospodářského společenství v 50. a 60. letech soustřeďovaly svůj zájem na oblast subsaharské Afriky. V 70. letech stále Evropské společenství věnovalo pozornost Africe, ale také se pozornost dále orientovala na některé ostrovy Karibiku a Pacifiku, dále na oblasti jižního a východního Středomoří a na Blízký východ. Od 80. let se pozornost Evropského společenství začala obracet na Latinskou Ameriku a Asii, zejména východní (Adamcová, L., Sýkorová, S., 2002).

Evropská unie je největším světovým poskytovatelem rozvojové pomoci, více než 50 % světových prostředků určených na rozvojovou pomoc plyne z EU. Koncept rozvojové politiky je založen na třech „K“ – koordinace, komplementarita a koherence a také na principu vlastnictví, tzn., že stát, který pomoc přijímá, si sám určuje na co a v jaké oblasti prostředky použije, zatímco dárce pouze kontroluje proceduru. Koherence zajišťuje sladění ostatních politik EU ve vztahu k rozvojové politice, např.: iniciativa „Vše kromě zbraní“ (EBA) se snaží o koherenci mezi obchodní a rozvojovou politikou ve vnějších vztazích EU. Komplementarita má za úkol zvýšení efektivnosti politik členských zemí EU a Evropské komise. S komplementaritou také souvisí koordinace, která má zajistit, aby nedocházelo k dublování programů pomoci (<http://www.rozvojovka.cz/index.php?id=204>, 18. 12 2010).

2.3.2. OBCHOD JAKO NÁSTROJ ROZVOJOVÉ POMOCI

Na rozvojové země má v rámci obchodu nejhorší dopad nerovnoměrně nastavený obchod se zemědělskými produkty. Vzhledem k tomu, že potraviny, které jsou vyváženy na nechráněné trhy chudých zemí, jsou vysoce dotovány, dochází k poškozování rozvojových trhů a k likvidování místních malých i středních farmářů. V roce 2005 dotace na zemědělské produkty v zemích OECD byly na úrovni 225 miliard USD. Na základě těchto poznatků je potřeba, aby nová ujednání WTO brala zřetel na potřeby chudých zemí, zejména v jejich politice cel a při ochraně lokálních trhů s ohledem na zemědělské produkty zajišťující potravinovou suverenitu. Toto by měla uplatňovat i Evropská unie ve svých vztazích k rozvojovým zemím, měla by zejména zohlednit potřeby rozvojových zemí a ne se pouze snažit o rozšiřování exportních možností. Příkladem této snahy je ekonomicko-rozvojový vztah EU k zemím ACP (Afrika, Karibik, Pacifik), který se řídil dle preferenčních dohod z Lomé až do roku 2000. Tyto dohody měly za úkol zvýhodnit rozvojovým zemím přístup na evropské trhy a poskytovat zvláštní ekonomickou podporu. V roce 2000 byla přijata dohoda z Cotonu, která v postatě navázala na dohody z Lomé a prodloužila jejich platnost do roku 2007 (Tožička, T., 2008).

Pro nejméně rozvinuté země je existenčně nezbytná integrace do mezinárodního obchodu, neboť příjmy z vývozu v situaci nedostatečných prostředků na financování svého ekonomického rozvoje jsou nepostradatelné. Avšak v této souvislosti je třeba zdůraznit, že opakovaná prohlášení o nutnosti začleňování LDC do světového obchodu jako podmínky pro rychlé snížení chudoby v těchto zemích se ukázaly jako velmi zjednodušené. Hlavní problém totiž nespočívá v nedostatečné liberalizaci obchodu, ale v nedostatečné diverzifikaci jejich exportů. Na základě doporučení Světové banky a IMF došlo k rozsáhlé liberalizaci jejich obchodu, ke snížení cel a k odbourání dalších bariér bránících pohybu zboží a služeb. U LDC dosáhla tato liberalizace většího stupně než u ostatních rozvojových zemí. Výsledkem ovšem bylo odhalení faktu, že rychlá a dalekosáhlá liberalizace obchodu u zemí závislých na vývozech primárních komodit ke snížení chudoby nepřispěla. Snaha a podpora zvyšování exportu a exportní orientace sice přímo neovlivňuje rozsah chudoby, avšak přispívá ke zvyšování tempa růstu HDP. Růst HDP přispívá ke snižování chudoby, z čehož vyplývá, že podpora exportu je u rozvojových zemí pozitivní (Adamcová, L., Sýkorová, S., 2002).

Fair Trade je označován jako alternativní přístup ke konvenčnímu mezinárodnímu obchodu, který je zaměřen na sociální a ekologický rozměr výroby a obchodu. Cílem tohoto partnerství je udržitelný rozvoj pro znevýhodněné výrobce převážně ze zemí globálního Jihu. Tohoto cíle se snaží dosáhnout prostřednictvím poskytování spravedlivých obchodních podmínek pro zapojené výrobce a prostřednictvím informování spotřebitelů o situaci výrobců a jejich zaměstnanců v rozvojových zemích (Hlaváček, J., Hulec, O., Vlčková, J., 2007).

Cílem obchodního partnerství Fair Trade je přímá a účinná podpora znevýhodněných výrobců z rozvojových zemí, čehož je dosahováno prostřednictvím poskytování spravedlivých obchodních podmínek pro zapojené výrobce prostřednictvím dodržování základních norem pracovního práva, ochranou životního prostředí a zvyšováním informovanosti spotřebitelů o situaci malých zemědělců a řemeslníků v RZ (<http://www.fairtrade-asociace.cz/?block=56>, 19. 12. 2010).

3. Cíle a metodika práce

3.1. CÍLE

Hlavním cílem bakalářské práce na téma Postavení rozvojových zemí v mezinárodním obchodě je popsat typické rysy rozvojových zemí, jejich zapojení do mezinárodního obchodu a dále prozkoumat, jak je napomáháno jejich rozvoji prostřednictvím ostatních zemí či institucí. Rozvojovou pomocí je důležité se zabývat, protože tato otázka je velice řešeným problémem, u kterého se mnoho institucí nadále snaží nalézt co možná nejvhodnější způsob řešení. Vedlejším cílem je dále určit nejvýznamnější obchodní partnery rozvojových zemí, stejně tak jako nejvýznamnější dárce rozvojové pomoci, ať už z řad států nebo mezinárodních institucí.

Dalším hlavním cílem této bakalářské práce je se zaměřit na rozvojové země z pohledu České republiky, zejména se zabývat podílem České republiky na obchodu RZ, s jakými komoditami a s jakými partnery ČR v rámci RZ obchoduje. Významným cílem je přiblížení rozvojové pomoci poskytované Českou republikou, určení podílu objemu prostředků rozvojové pomoci poskytované ČR na světové rozvojové pomoci a popsání hlavních sektorů rozvojové pomoci. Vedlejším cílem v rámci zkoumání rozvojových zemí z pohledu ČR je nalézt RZ, kterým je věnována zvláštní pozornost při poskytování pomoci, a nalézt kritéria upřednostňování některých zemí před ostatními.

3.2. PRACOVNÍ HYPOTÉZY

1. Rozvojové země se zapojují do mezinárodního obchodu v poměru k vyspělým zemím v jednotkách %. Významnější podíl na světovém obchodě má import než export, a to z důvodu, že ekonomiky těchto zemí mají problém uspokojit poptávku vlastního trhu, a proto jsou nuceny nechat vstoupit na svůj trh zahraniční konkurenty.

2. Rozvojové země za své hlavní obchodní partnery volí zejména rozvinuté země, které jsou schopné rozvojovým zemím v rámci obchodu poskytnout komodity, které by RZ nebyly schopné samy vyrobit. Jedná se hlavně o stroje a další technická zařízení,

s jejichž obsluhou musejí být RZ seznámeny prostřednictvím odborníků z vyspělých ekonomik.

3. Rozvojová pomoc je v současné době vysoce nerovnoměrná, některé rozvojové země dostávají minimum finančních prostředků, jiné více.

3.3. METODIKA PRÁCE

Cíle bakalářské práce bude dosaženo prostřednictvím studia odborné literatury, která bude uvedena v seznamu literatury, dále prostřednictvím sběru sekundárních informací a jejich následného vyhodnocení. Sbíraná data, týkající se mezinárodního obchodu RZ, budou čerpána z výročních zpráv Konference OSN o obchodu a rozvoji nazvané UNCTAD Handbook of Statistics. Tyto výroční zprávy respektují rozdělení komoditních skupin dle SITC (Standard International Trade Classification, Jednotný mezinárodní třídník zboží). Pro objektivní porovnání obchodu RZ s ČR bude zvolena příslušná databáze, řídící se zpracováním statistik dle Konference OSN o obchodu a rozvoji a komoditním tříděním dle SITC.

Informace týkající se rozvojové pomoci budou shromážděny z databází Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která vede statistiky týkající se oficiální rozvojové pomoci (ODA). Statistická data rozvojové pomoci České republiky budou čerpána z databází zpracovávaných dle OECD, aby bylo možno objektivně a co možná s nejmenšími odchylkami porovnat rozvojovou pomoc ČR a celosvětovou rozvojovou pomoc.

Ve vlastním šetření bakalářské práce budou použity komparativní analýzy porovnávající komoditní a teritoriální strukturu mezinárodního obchodu jednotlivých oblastí RZ, dále jejich příjmy z rozvojové pomoci a taktéž v menší míře porovnání světových trendů týkajících se obchodu RZ a rozvojové pomoci s českými trendy v této oblasti. Vzhledem ke stejnému způsobu hodnocení statistických dat týkajících se trendů

světových a trendů českých lze porovnat výsledná data z části bakalářské práce věnující se celosvětové rozvojové pomoci a celosvětovému obchodu s částí bakalářské práce věnující obchodu ČR s RZ a zahraniční rozvojové spolupráci ČR.

Je nutné podotknout, že analýza mezinárodního obchodu i analýza celosvětové rozvojové pomoci v celkovém měřítku zahrnuje i data České republiky. Tato skutečnost je ovšem zanedbatelná, neboť data v celosvětovém měřítku jsou uváděna v miliardách USD, zatímco v rámci ČR v milionech USD a podíl ČR na světovém obchodu s RZ netvoří ani 1 %.

4. Vlastní šetření

4.1. ANALÝZA MEZINÁRODNÍHO OBCHODU ROZVOJOVÝCH ZEMÍ

V celosvětovém měřítku zaznamenává obchod výrazný nárůst mezinárodních obchodních aktivit od přelomu tisíciletí. Od roku 1980 do roku 2000 mezinárodní obchod měl sice rostoucí tendenci, ale během těchto 20 let se hodnota celosvětového exportu a importu zvýšila pouze třikrát, přibližně z 2 000 miliard USD na 6 000 miliard USD. Zatímco během pouhých osmi let od roku 2000 do roku 2008 hodnota celosvětového exportu a importu z 6 000 miliard narostla na 16 000 miliard USD, hodnota od roku 2000 se zvýšila 2,5krát. K tomuto výraznému navýšení růstu světového obchodu od nového tisíciletí dochází odbouráváním překážek mezinárodního obchodu mnohými ujednáními, ať už v rámci světových obchodních institucí a organizací, nebo v rámci integračních seskupení. Jako příklad lze uvést vznik EU v roce 1993 a vznik WTO v roce 1995. Ke zbrzdění dynamického růstu světového obchodu došlo v roce 2009, kdy světový obchod zaznamenal výrazný meziroční pokles vlivem světové hospodářské krize o 4 miliardy USD, což odpovídá poklesu o 1 čtvrtinu. Podobný vývoj zaznamenávají v mezinárodním obchodě jak země rozvinuté, tak RZ i tranzitivní.

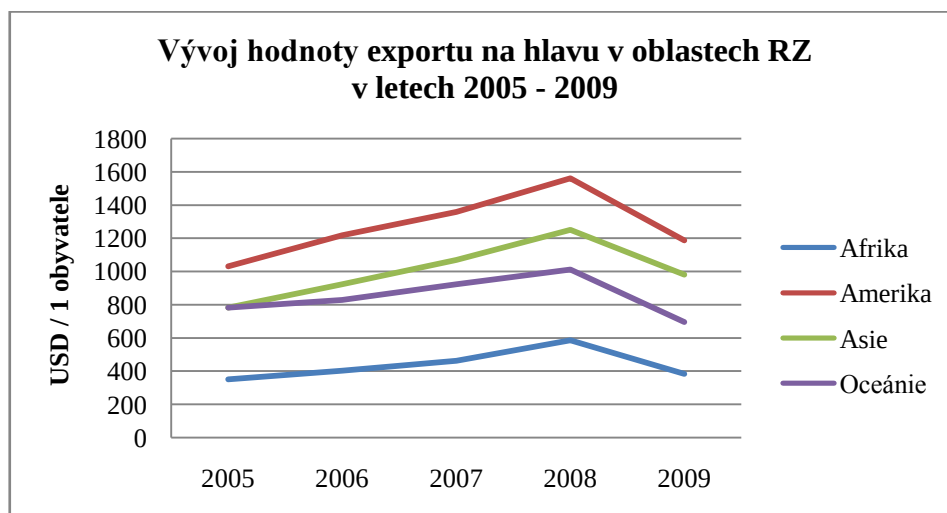
4.1.1. PODÍL RZ NA SVĚTOVÉM OBCHODU

Největšího podílu na světovém obchodě neustále dosahují rozvinuté země, ale jejich významu začíná pomalu ubývat. Zatímco jejich podíl na světovém obchodě se od roku 1980 do roku 2000 pohyboval kolem hranice 70 %, od roku 2000 na exportu jejich podíl na světovém exportu klesá až na 56 % v roce 2008 a 2009. V oblasti importu pokles významu rozvinutých zemí není výrazný jako u exportu, ale přesto jejich podíl na světovém importu klesl v roce 2008 na 61 % a v roce 2009 na 60%. Nejen že u rozvojových ekonomik roste absolutní hodnota objemu uskutečňovaných mezinárodních obchodních operací, ale také roste jejich relativní hodnota vyjádřená

podílem na světovém obchodu. Tutéž tendenci zaznamenávají i ekonomiky tranzitivní. Rozvinuté ekonomiky s rostoucím světovým obchodem dosahují růstu u absolutních hodnot objemu mezinárodních obchodních transakcí, ale relativní hodnota transakcí klesá.

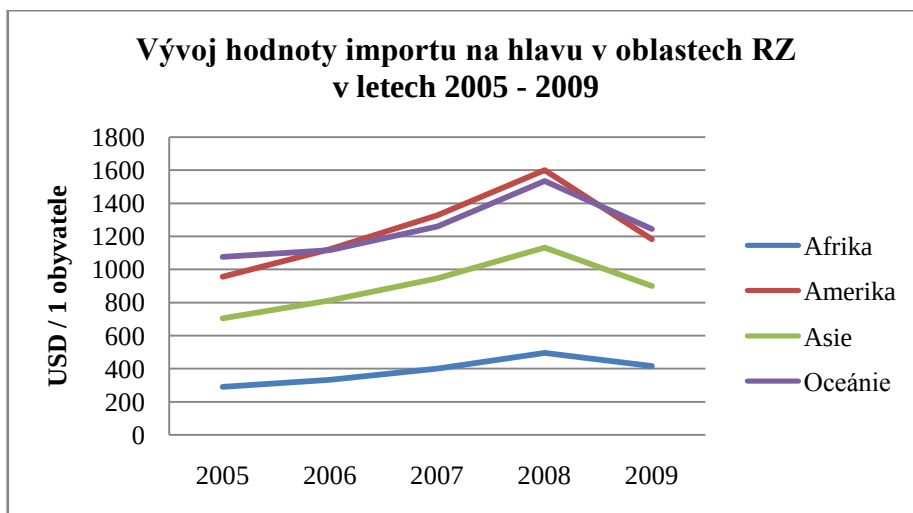
Jednotlivé oblasti rozvojových zemí mají na hodnotách objemu jejich společného obchodu v absolutních hodnotách odlišný podíl. Největšího podílu dosahují RZ Asie, které v roce 2009 dosáhly u exportu 78% podílu a u importu 76% podílu. Nejmenšího podílu dosahuje v roce 2009 Oceánie, s 0,14 % na exportu a 0,26 % na importu. Absolutní pojetí hodnot situaci oblastí rozvojových zemí zkresluje. Po přepočtení absolutní hodnoty na hlavu Oceánie nedosahuje výrazně podprůměrných výsledků, dokonce v oblasti importu dosahuje nejvyšší hodnoty v roce 2009 ze všech oblastí RZ. Z tohoto pohledu jsou na tom rozvojové země Afriky nejhůře, neboť v roce 2009 na podílu importu dosáhly 11 % a na podílu exportu 12 %. V níže uvedených grafech č. 1 a č. 2 je znázorněn vývoj exportu a importu oblastí RZ přepočtený na jednoho obyvatele, kde je zřejmé, že RZ Ameriky dosahují významného podílu na obchodu RZ přepočteného na jedince. Nikoliv RZ Asie, které ovšem v hodnotách mezinárodního obchodu vyjádřených absolutně dosahují tříčtvrtěčního podílu. Proto je nutné na uvedené údaje vyjádřené absolutně nahlížet s představou o relativních hodnotách.

Graf 1: Vývoj hodnoty exportu na hlavu v oblastech RZ v letech 2005 - 2009

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

Graf 2: Vývoj hodnoty importu na hlavu v oblastech RZ v letech 2005 - 2009

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

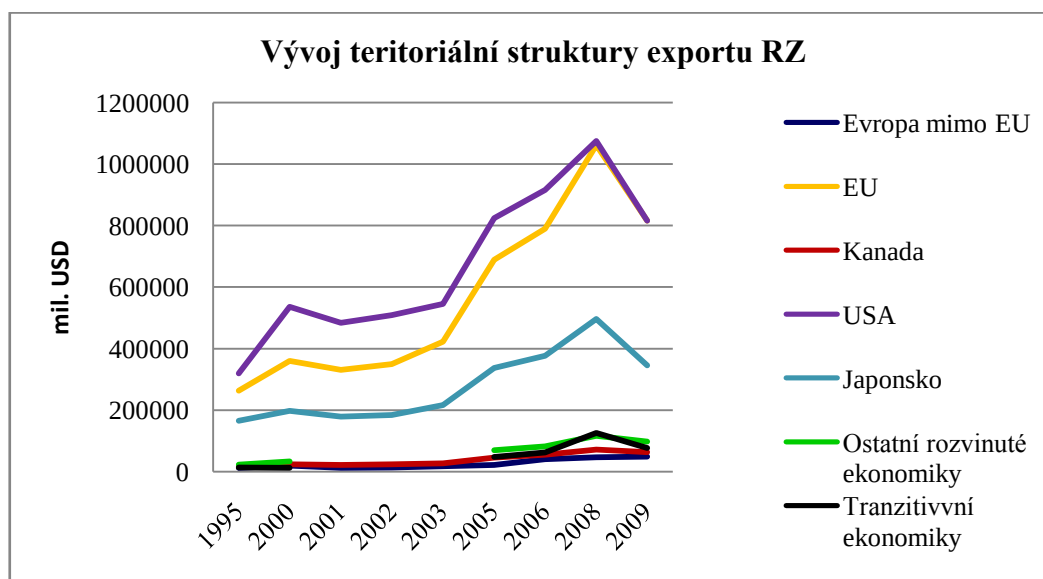
Při porovnání hodnot exportu a importu rozvojových zemí v letech 1980, 1990, 2000 a 2005-2009 hodnota importu nikdy nepřesáhla hodnotu exportu, RZ dosahují kladné obchodní bilance jako celek. RZ Asie v těchto letech dosahují kladné obchodní bilance, u RZ Afriky obchodní bilance byla také kladná, ale v roce 2009 došlo k výraznému poklesu exportu a obchodní bilance v tomto roce dosáhla záporných hodnot. RZ Ameriky v průběhu sledovaných let mají kolísavou obchodní bilanci. Kladné obchodní bilance dosáhly v letech 1990, 2005, 2006, 2007 a 2009, naopak záporné bilance dosáhly v letech 1980, 2000 a 2008. RZ Oceánie ve zmíněných letech pokaždé dosáhly záporné obchodní bilance.

4.1.2. TERITORIÁLNÍ STRUKTURA MEZINÁRODNÍHO OBCHODU RZ

Vývoj obchodu RZ v průběhu sledovaného období měl rostoucí tendenci, pouze v roce 2009 byl zaznamenán výrazný pokles mezinárodní obchodní aktivity. Nejvíce těchto aktivit RZ je uskutečňováno s rozvinutými ekonomikami. Největší podíl importu RZ směřuje do států Evropské Unie, naopak v oblasti exportu RZ dominují USA, ovšem

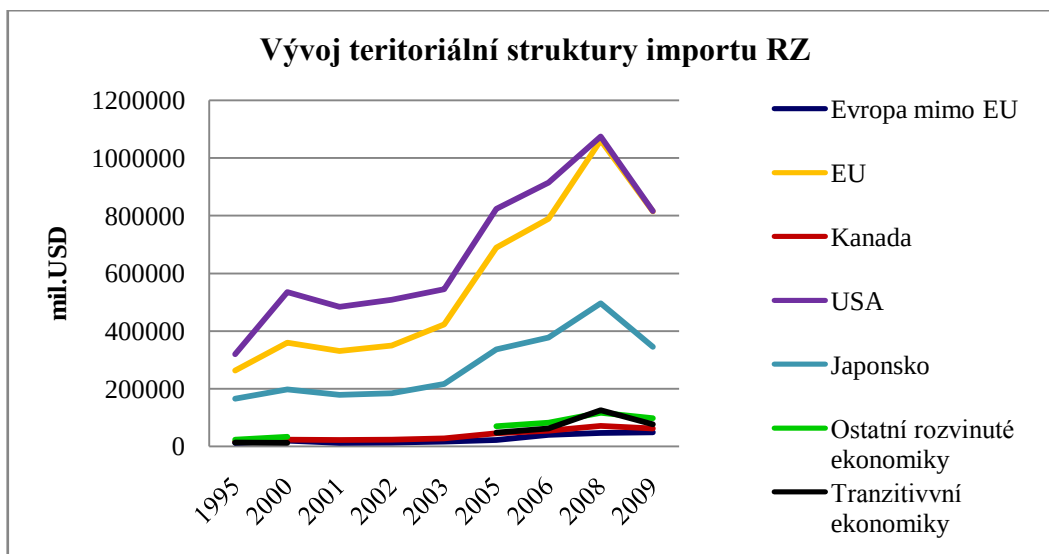
během let 2008 a 2009 se suma vývozů RZ do EU vyrovnala sumě vývozů RZ do USA. Japonsko je též významným obchodním partnerem RZ, v objemu exportů a importů RZ zůstává až za EU a USA. Další skupiny obchodních partnerů jsou tranzitivní ekonomiky, ostatní rozvinuté ekonomiky, Evropa mimo státy EU a Kanada. Podíl těchto skupin na obchodních aktivitách RZ dosahuje hodnot lišících se vzájemně mezi sebou maximálně o 1 % na celkovém vývozu a dovozu RZ. Z tohoto období vývoje lze v letech 2001 až 2003 hodnoty importu a exportu RZ u ostatních rozvinutých ekonomik a u ekonomik tranzitivních přirovnat k hodnotám států Evropy mimo EU a k hodnotám Kanady. Vývoj tranzitivních a ostatních rozvinutých ekonomik je pouze dedukovaný, neboť v letech 2001 až 2003 u těchto teritoriálních skupin nejsou dostupné statistické údaje týkající se obchodu, a proto v grafu 3 a 4 vývoj tranzitivních ekonomik a ostatních rozvinutých ekonomik v tomto období není zaznamenán.

Graf 3: Vývoj teritoriální struktury exportu RZ

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

Graf 4: Vývoj teritoriální struktury importu RZ

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

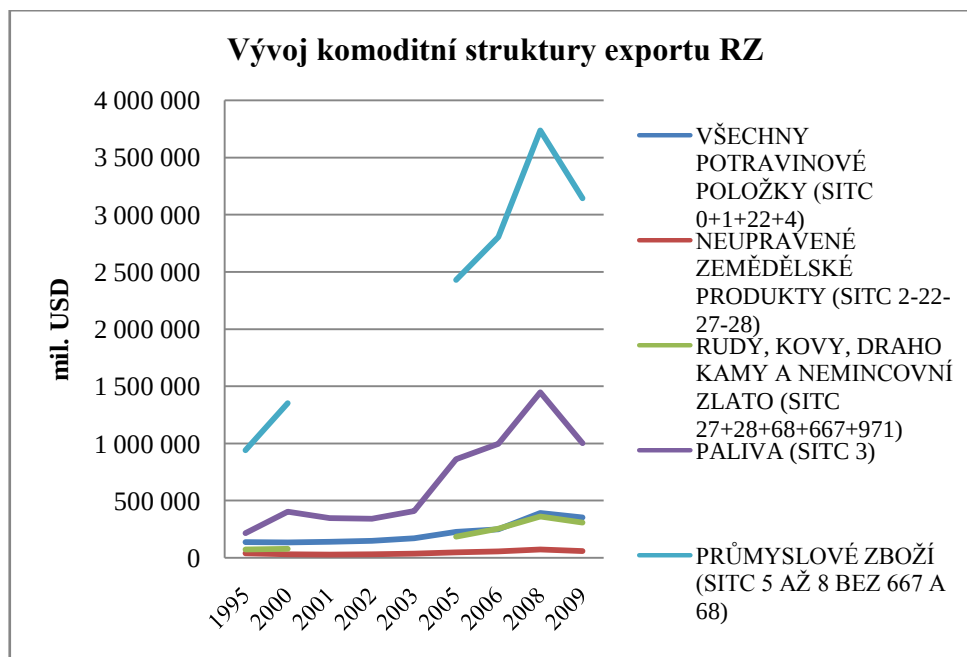
Jednotlivé oblasti RZ mají odlišnou teritoriální strukturu svých obchodních aktivit. RZ Asie i Afriky směřují své obchodní aktivity, co se týče exportu i importu, nejvíce do Evropské unie. Zatímco u RZ Ameriky největší podíl obchodních transakcí putuje do USA. Největším obchodním partnerem RZ Oceánie jsou v celkové hodnotě ostatní rozvinuté ekonomiky a 2. významným partnerem RZ Oceánie jsou státy EU. Z grafů v příloze č. 11 a č. 12 je zřejmé, že se svými nejvýznamnějšími obchodními partnery jednotlivé oblasti RZ uskutečňují jak importní tak exportní operace ve větším podílu než s ostatními obchodními partnery.

4.1.3. KOMODITNÍ STRUKTURA MEZINÁRODNÍHO OBCHODU RZ

Při celkovém pohledu na RZ je překvapující, že jak v exportní komoditní struktuře (64 %), tak v importní komoditní struktuře (67 %) výrazně převažovalo v roce 2009 průmyslové zboží. Ovšem pokud porovnáme komoditní strukturu jednotlivých oblastí RZ (viz příloha 11 a 12), dojdeme k závěru, že vysoká hodnota exportu průmyslového zboží je zapříčiněna především vysokou hodnotu exportu těchto komodit rozvojovými zeměmi Asie a následně Ameriky. Tato hodnota exportu u RZ Asie dokonce

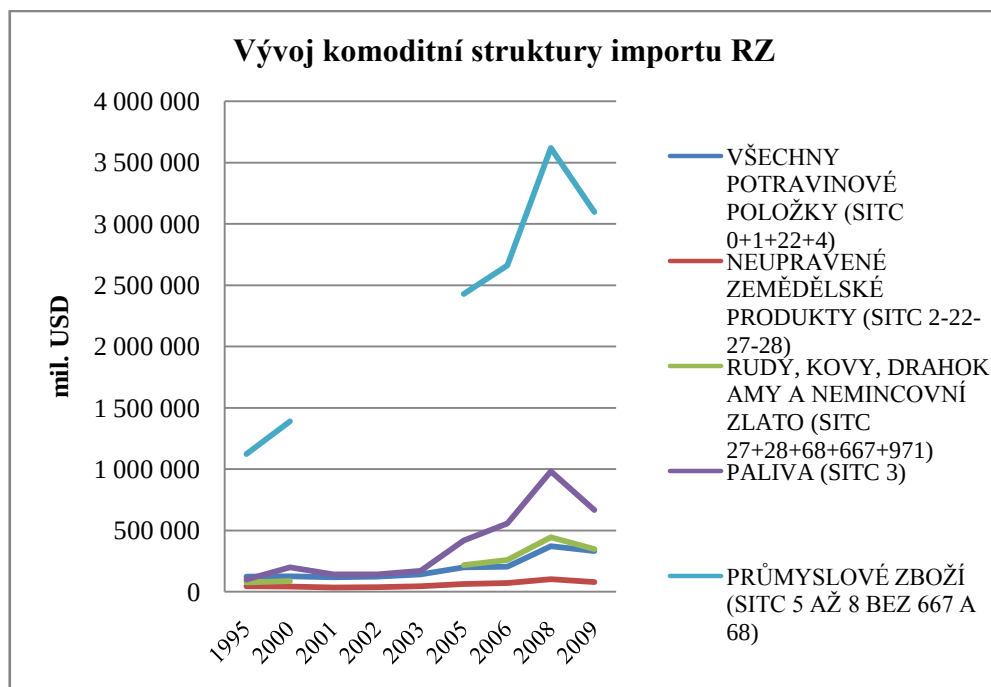
převyšovala hodnotu importu v roce 2009 o 450,43 miliard USD. U RZ Afriky v komoditní struktuře exportu v roce 2009 převažovala paliva, zatímco u RZ Oceánie převažovaly rudy, kovy, drahokamy a nemincovní zlato. Vysoká hodnota importu průmyslového zboží rozvojovými zeměmi je dána nejvyšší hodnotou z dovážených komodit u všech oblastí RZ. Hned po importu průmyslového zboží u RZ Afriky a Oceánie dominoval v roce 2009 import potravin, který výrazně převyšuje export, z čehož vyplývá nedostatečná potravinová soběstačnost těchto oblastí RZ. Ostatní oblasti RZ Amerika a Asie importovaly potraviny až na 3. a na 4. místě. Přesto u RZ Asie převažoval import potravin nad exportem. Jedinou oblastí RZ, u které převyšoval v roce 2009 export potravin nad importem, byla Amerika. Z potravin exportovaných RZ v roce 2009 byla v největší míře zastoupena jádra plodů pražená nebo čerstvá v hodnotě 29,059 miliard USD, poté vázané rostlinné tuky a oleje v hodnotě 24,825 miliard USD, krmivo pro zvířata v hodnotě 22,963 miliard USD, ryby živé, čerstvé nebo zmražené v hodnotě 18,247 miliard USD a na pátém místě RZ nejvíce exportovaly olejniny v hodnotě 17,736 miliard USD. Nejnížší hodnoty exportu (1 %) a importu (2 %) v celkovém měřítku i u jednotlivých oblastí RZ dosahovala komoditní skupina neupravené zemědělské produkty. U této komoditní skupiny v celkovém měřítku v roce 2009 převažoval export nad importem, což jenom nadále potvrzuje potravinovou nesoběstačnost. Velice nízká hodnota importu této komoditní skupiny naznačuje, že většina vyprodukovaných neupravených zemědělských produktů byla v RZ dále přepracována nebo zpracována.

Graf 5: Vývoj komoditní struktury exportu RZ

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

Graf 6: Vývoj komoditní struktury importu RZ

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

4.2. ROZVOJOVÁ POMOC

4.2.1. FORMY ROZVOJOVÉ POMOCI

Při hledání odpovědi na otázku „Co je to rozvojová pomoc?“ se nachází mnoho odpovědí. Nejzákladnější odpovědí by bylo napomáhání RZ k jejich rozvoji. Ale jakým způsobem lze takovému rozvoji napomoci? Problémem globalizovaného světa je, že jednání rozvinutých ekonomik má vliv i na ekonomiky rozvojové. Dalo by se říci, že napomáhání k rozvoji, je takové jednání rozvinutých zemí, které respektuje možný dopad na RZ a jeho následky. Tato rozhodnutí rozvinutých zemí se snaží ovlivňovat některé organizace, např. WTO, které se snaží usměrňovat rozhodnutí rozvinutých i ostatních zemí v rámci obchodu, a to prostřednictvím mnohostranných dohod zvyhodňujících RZ při vstupu na zahraniční trhy.

Jiné instituce se snaží napomáhat rozvoji přímo v jádru problému, kterým je chudoba obyvatel RZ. Cílem hnutí Fair Trade (FT) je zabezpečit spravedlivý příjem z vyprodukovaných zemědělských komodit prostřednictvím volby spotřebitele při koupi v rozvinutých zemích. Proto koupí FT výrobků může každý spotřebitel sice minimálně, ale přesto napomáhat rozvoji v zemích pěstitelů a výrobců vyvážených komodit.

Další formou rozvojové pomoci je finanční podporování RZ prostřednictvím poskytování výhodných půjček nebo věnování peněz RZ ať už na konkrétní účely, nebo věnování peněžních prostředků bez specifikace jejich využití. Problémem ovšem zůstává, že mnohé země nejsou schopny efektivně tyto peněžní prostředky využít, a proto je nutné jako součást další rozvojové pomoci poskytnout RZ odborníky, kteří je naučí, jak s peněžními prostředky zacházet. Odborníky a dobrovolníky je nutné poskytovat i při humanitární rozvojové pomoci, aby předávali své zkušenosti místním obyvatelům. Důležitá je i vojenská pomoc v oblastech RZ, kde dochází k válečným střetům, občanským válkám a politickým nepokojům.

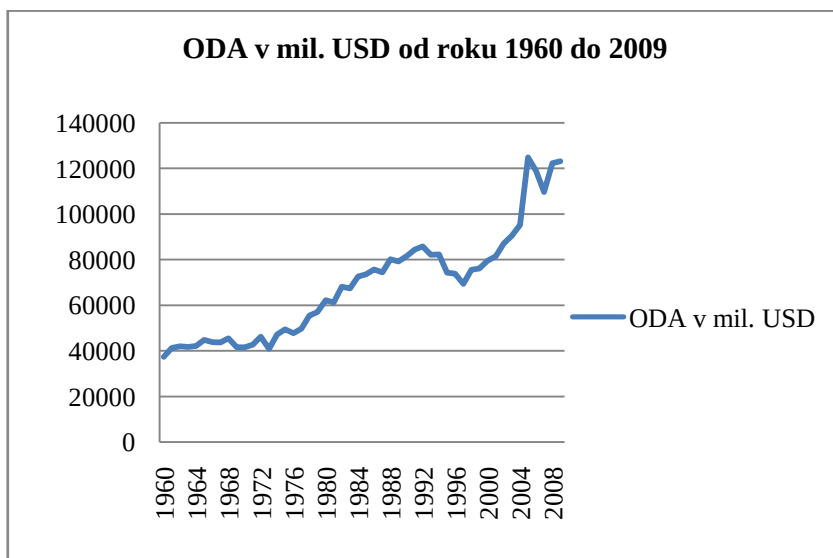
Prostředky vynaložené na rozvojovou pomoc, ať už humanitní nebo finanční, jsou statisticky zpracovávány prostřednictvím OECD. Tato pomoc je označována jako oficiální rozvojová pomoc (Official Development Aid, ODA). OECD zřídila Výbor

pro rozvojovou spolupráci (DAC), fórum, které shromažďuje poskytovatele rozvojové pomoci. Nyní je členem DAC 24 subjektů. Země DAC jsou největším poskytovatelem ODA. V roce 2009 se na celkové sumě ODA, která činila 127,527 miliard USD, podílely 65,5 %.

4.2.1.1. ODA

I když se v posledních letech hovoří o tzv. únavě z rozvojové pomoci, hodnoty ODA s menšími propady v letech 1995 až 1997 a v letech 2006 a 2007 postupně rostou. Během padesáti let se hodnota ODA zvětšila 3,3krát. V roce 1960 hodnota ODA se rovnala 37,34 miliard USD, což činilo 0,51 % světového hrubého národního produktu (HNP). Podíl ODA na světovém HNP rostl pouze jeden rok, a to na nejvyšší hodnotu za 50 let, která činila 0,54 %. Během let 1962 až 2001 měl podíl ODA na světovém HNP klesající tendenci. I když hodnota HNP a ODA měla vzestupnou tendenci, podíl HNP na ODA nebyl tomuto růstu adekvátní. Zhruba od roku 2002 podíl ODA na světovém HNP začíná růst. V roce 2009 se vyšplhal na hodnotu 0,31 %. Vývoj ODA od roku 1960 do roku 2009 je znázorněn v grafu 7.

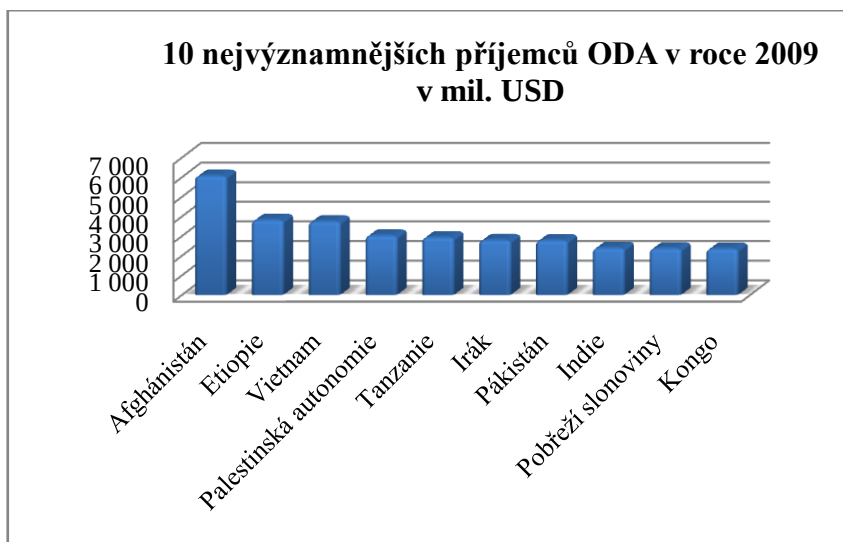
Graf 7: ODA v mil. USD od roku 1960 - 2009

Zdroj: <http://webnet.oecd.org/dcdgraphs/ODAhistory/>, zpracování vlastní

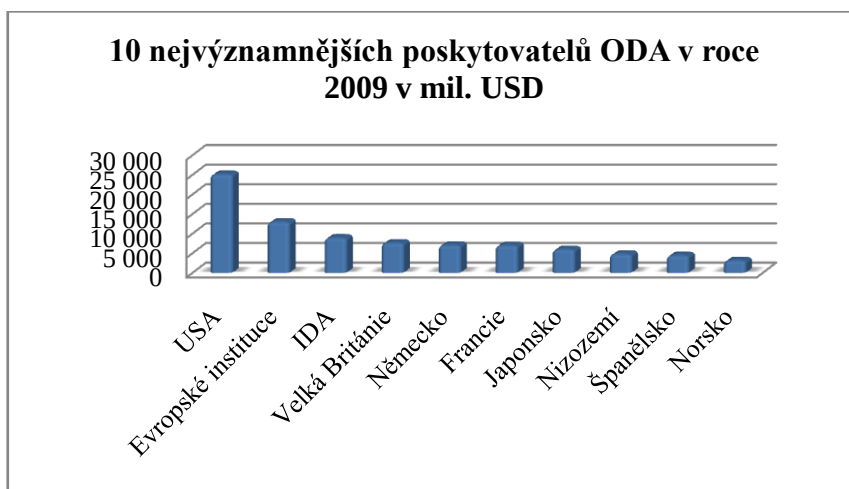
V roce 2009 ODA dosahovala 127,527 miliard USD. ODA ovšem není rozdělována rovnoměrně, což ukazuje skutečnost, že 25 % ODA v roce 2009 obdrželo 10 největších příjemců a zbytek ODA byl rozdělen mezi zbývajících cca 140 zemí. Z těchto 25 % finančních prostředků plynoucích z ODA obdržely z 10 rozvojových zemí pouze 3 země náležející mezi LDC. Jmenovitě to je Afghánistán, Etiopie a Kongo. Stejně tak i dárči se na ODA podílejí nerovnoměrně, kdy celých 69 % ODA v roce 2009 poskytlo 10 největších dárců. Poskytovatelé ODA nemusejí být pouze samostatné státy, ale i organizace, či instituce, které čerpají prostředky pro ODA od svých členských států. Mezi 10 nejvýznamnějších dárců ODA patří z organizací a institucí evropské instituce a také IDA (Mezinárodní asociace pro rozvoj), která je součástí Světové banky. ODA plynoucí z IDA je zaměřena zejména na RZ Afriky, jimž poskytuje přes 50 % vlastní celkové ODA. Vzhledem k tomu, že ODA se mohou účastnit samostatné státy i instituce, dochází k tomu, že některá země přispívá na ODA samostatně (bilaterální pomoc) i prostřednictvím příspěvků mezinárodním institucím (multilaterální pomoc). Příkladem jsou členské státy Evropské unie, které jsou zároveň členy DAC. Jelikož je Evropská unie jako celek členem DAC, její členové přispívají do Evropského rozvojového fondu (EDF) na rozvojovou pomoc a zároveň sami za sebe jako členové DAC. ČR od roku 2004 přispívá pouze jako člen EU, neboť v DAC je prozatím na pozorovatelské pozici. Rozvojová pomoc EU je poskytována z jejího rozpočtu a z EDF, který není financován z rozpočtu EU, ale ze členských příspěvků, odvíjejících se od výše HNP a od historických vazeb na partnerské země. Rozvojová pomoc plynoucí z EDF se týká především zemí Afriky, Karibiku a Pacifiku (ACP). Rozvojová pomoc plynoucí z rozpočtu EU je věnována mimo země ACP. V roce 2009 EU celkem poskytla 13 miliard USD na rozvojovou pomoc. Jmenovitě jsou nejvýznamnější dárči a příjemci ODA v roce 2009 uvedeni v grafech 8 a 9.

Graf 8: 10 nejvýznamnějších příjemců ODA v roce 2009 v mil. USD

Zdroj: www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, zpracování vlastní

Graf 9: 10 nejvýznamnějších poskytovatelů ODA v roce 2009 v mil. USD

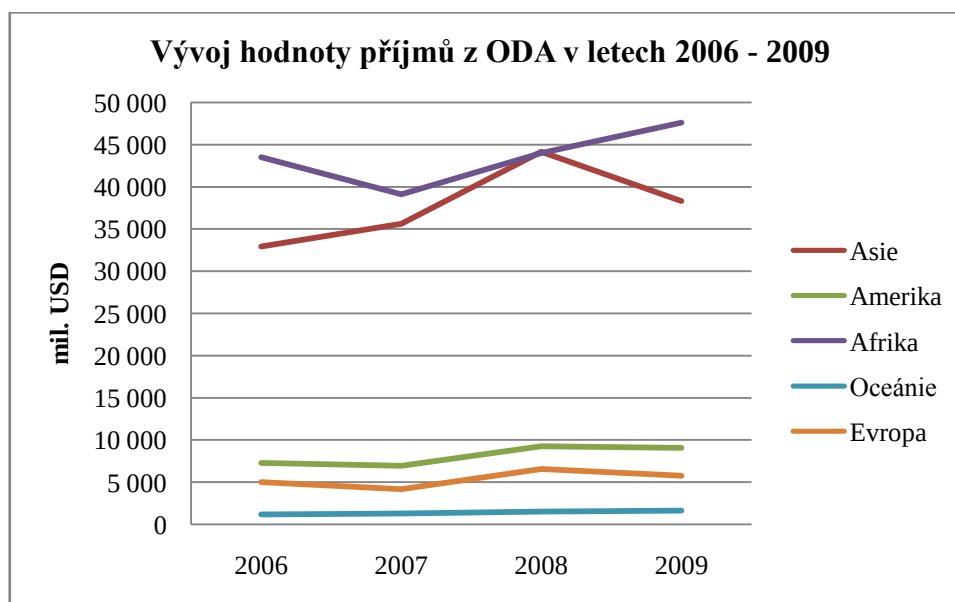

Zdroj: www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, zpracování vlastní

Co se týče jednotlivých oblastí RZ, v letech 2006 až 2009 nejvíce finančních prostředků z ODA putovalo do RZ Afriky, kromě roku 2008, kdy nejvíce prostředků putovalo také do Asie, a hodnota poskytované ODA do Asie převýšila o 150 milionů USD hodnotu ODA směřující do Afriky. Nejvíce podporované RZ Afriky v roce 2009 byly Etiopie,

Tanzanie, Pobřeží slonoviny, Demokratická republika Kongo, Súdán, Mozambik, Uganda, Keňa, Nigérie, Ghana atd. Z RZ Asie byly v tomtéž roce nejvíce financovány státy Afghánistán, Vietnam, Palestinská autonomie, Irák, Pákistán, Indie, Bangladěš, Čína, Indonésie, Gruzie atd. Zbytek finančních prostředků je téměř rovnoměrně rozdělen mezi RZ Ameriky, Evropy a Oceánie. Z amerických RZ nejvíce přijímaly ODA v roce 2009 Haiti, Kolumbie, Nicaragua, Bolívie, Honduras, Peru, Guatemala, Brazílie, Salvador, Ekvádor atd. Mezi 10 nejvýznamnějších příjemců ODA z RZ Oceánie v roce 2009 patřily Papua a Nová Guinea, Šalamounovy ostrovy, Mikronésie, Wallis a Futuna, Vanuatu, Samoa, Fidži, Maršalovy ostrovy, Tonga a Palau. Země Evropy jsou taktéž příjemcem ODA, neboť některé z nich nejsou stále řazeny mezi země rozvinuté. Příkladem může být Bosna a Hercegovina, která je preferenční zemí u států Japonsko, Norsko, Nový Zéland, Švýcarsko a USA. Dále Chorvatsko, které preferují země jako Kanada, Japonsko, Nový Zéland a další. Mezi evropské státy přijímající ODA jmenované sestupně dle hodnoty přijímané pomoci z roku 2009 patří Turecko, Kosovo, Ukrajina, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Albánie, Moldavsko, Makedonie, Chorvatsko, Bělorusko atd.

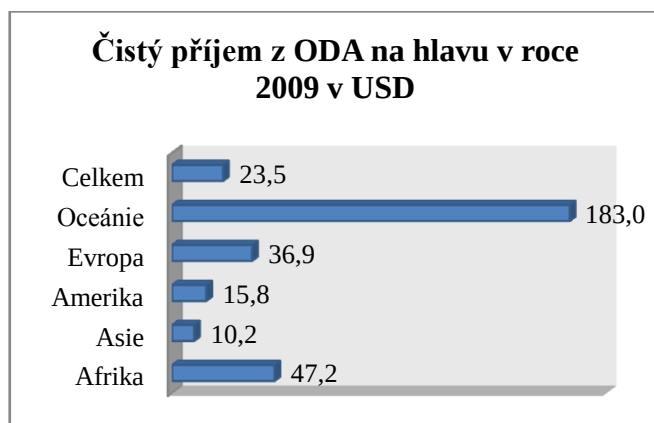
Graf 10: Vývoj hodnoty příjmů z ODA v letech 2006 - 2009

Zdroj: www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, zpracování vlastní

V roce 2009 z celkové hodnoty ODA na jednoho obyvatele ze zemí přijímajících ODA připadlo 23,5 USD. V porovnání s předchozím rokem tato hodnota klesla pouze o 0,2 USD, tedy z 23,7 USD na obyvatele. V tomto přepočtu RZ Oceánie přijímají nadprůměrné množství finančních prostředků plynoucích z ODA, v roce 2009 to bylo 183 USD na obyvatele, v porovnání s rokem 2008 narostla ODA na obyvatele o 12,4 USD na obyvatele. Nad průměrem také zůstávají RZ Afriky s 47,2 USD na obyvatele, kdy tato hodnota si oproti loňské hodnotě polepšila o 2,4 USD. Země Evropy přijímající ODA s 36,9 USD na obyvatele si oproti předchozímu roku pohoršily o 5,5 USD na obyvatele. Pod průměrnou hodnotou ODA přepočtenou na 1 obyvatele zůstávají RZ Ameriky a Asie, které dosahují pouze 15,8 a 10,2 USD na obyvatele. U RZ Ameriky tato hodnota znamenala zhoršení o 0,5 USD na obyvatele a u RZ Asie o 1,7 USD na obyvatele oproti roku 2008.

Graf 11: Čistý příjem z ODA na hlavu v roce 2009 v USD

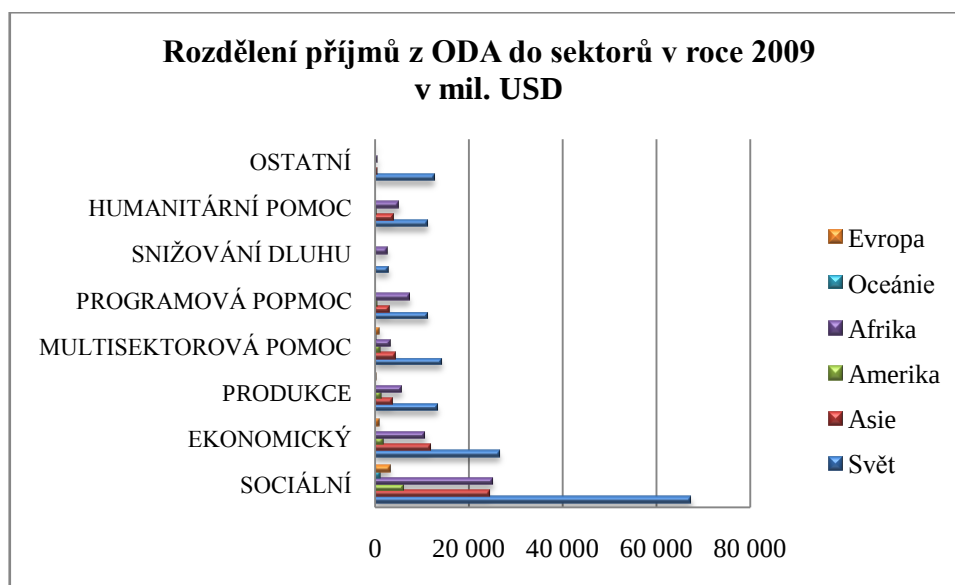
Zdroj: www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, zpracování vlastní

Obdržená ODA směřuje do několika sektorů, z nichž nejvýznamněji byl podporován v roce 2009 sociální sektor, který zahrnuje vzdělávání a školství, zdravotní péči, péči o obyvatelstvo, o zdroje pitné vody, péče o vztahy vlády s veřejností a ostatní sociální infrastrukturu. Dále byl významně podporován i ekonomický sektor čítající dopravu a komunikace, energie, obchod, bankovníctví a další služby. Tento sektor je významně

podporován zejména od roku 2006 z důvodu uplatňování programu WTO Aid for Trade, který je zaměřen na vytvoření obchodní infrastruktury v RZ, aby tak RZ mohly využít možnosti přístupu na mezinárodní trh. Přibližně na stejné úrovni jako ekonomický sektor byl financován v roce 2009 sektor produkce zahrnující zemědělství, průmysl, obchod a cestovní ruch, sektor humanitární pomoci, programové pomoci, multisektorové pomoci a celková suma ostatních položek sponzorovaných ODA. Na nejnižší úrovni sponzorování bylo snižování dluhu.

Stejně tak jako byla v roce 2009 celosvětová ODA nejvíce věnována na sociální sektor, bylo tomu tak i v jednotlivých oblastech RZ. Jako druhý nejvíce podporovaný sektor u RZ Afriky, Ameriky a Asie byl ekonomický. U evropských zemí přijímajících ODA byla na druhém místě nejvíce financována multisektorová pomoc, taktéž i u RZ Oceánie. Nejméně ze sektorů, kromě sektoru s jinými položkami, byl u všech oblastí RZ financován sektor snižování dluhu. Největší částku na sociální sektor ze všech RZ věnují RZ Afriky a následně Asie, lišící se o 610 milionů USD. Na ekonomický sektor a multisektorovou pomoc největší částku z oblastí RZ věnují země Asie, na sektor produkce, programové pomoci, humanitární pomoci a ostatní položky ODA věnují nejvíce ze všech oblastí RZ země Afriky.

Graf 12: Rozdělení příjmů z ODA do sektorů v roce 2009 v mil. USD

Zdroj: www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, zpracování vlastní

4.3. VZTAHY RZ S ČR

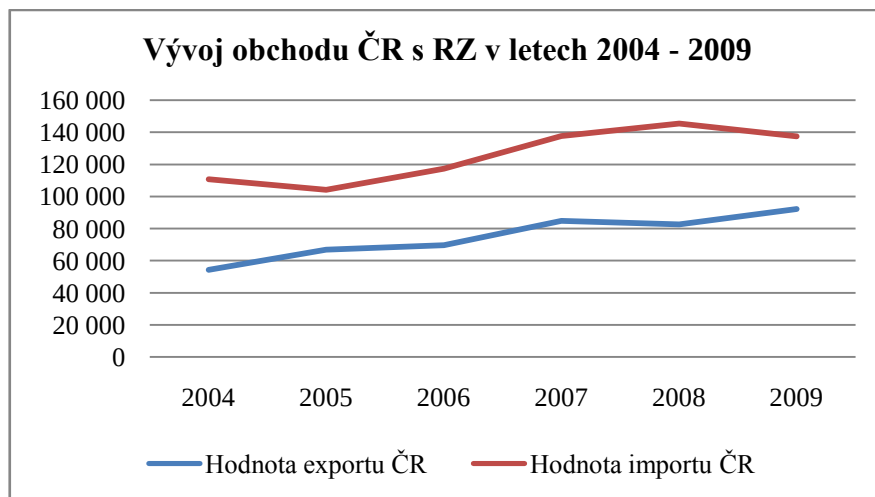
4.3.1. OBCHOD ČR S RZ

Při celkovém pohledu na český obchod od roku 2004 do roku 2009 je vidět, že obchodní bilance ČR kromě roku 2004, kdy hodnota importu převyšovala export o 26 438 000 Kč, byla kladná. V roce 2009 dokonce dosáhla nejvyšší hodnoty ze zmíněného období, a to 149 587 000 Kč. Během období let 2004 - 2009 se na importu ČR podílí import z RZ od 5,6 až 6,9 %. Nejvyšší hodnoty 6,9 % dosáhl v roce 2009. Hodnota exportu do RZ se pohybovala v letech 2004 - 2009 v rozmezí od 3,2 do 4,3 % na celkovém exportu ČR. Nejvyšší hodnota 4,3 % byla dosažena v roce 2009, z čehož plyne, že podíl obchodu s RZ na celkovém mezinárodním obchodu ČR roste. Je nutné podotknout, že tyto hodnoty týkající se podílu obchodu s RZ na celkovém mezinárodním obchodu ČR neměly pravidelně vzestupný charakter, ale kolísavý. U importu došlo k propadu těchto hodnot v roce 2005 a 2006. Od roku 2008 hodnoty podílu importu ČR z RZ na celkovém importu ČR rostou. Podíl exportu ČR do RZ na celkovém exportu ČR zaznamenal pokles v roce 2006 a 2008. V roce 2009 byl zaznamenán opět nárůst. I přesto lze předpokládat, že významnou roli stejně jako v současnosti, tak i v budoucnosti v mezinárodním obchodu ČR budou hrát rozvinuté země, zejména země EU, jejichž podíl na českém exportu činil v roce 2009 84,7 % a na importu 66,8 %. Přesto je dobré upozornit, že hodnota podílu exportu a importu během sledovaného období klesá a hodnoty z roku 2009 jsou nejnižší z let 2004 - 2009.

Intenzita obchodních aktivit České republiky s RZ v současnosti roste. Jak hodnota exportu ČR do RZ, tak i importu z RZ má rostoucí tendenci (viz graf 13). K mírnému poklesu exportních hodnot došlo pouze v roce 2008. Tento pokles byl o 2 105 000 Kč. Zatímco k poklesům u importních hodnot došlo vícekrát, a to v roce 2005 a 2009. Hodnota importu poklesla v roce 2005 o 6 669 000 Kč a v roce 2009 o 8 032 000 Kč. Při srovnání vývoje českého obchodu s RZ v USD je patrné, že vzhledem k vývoji kurzu Kč k USD je tendence, co se týče exportu, stále rostoucí, neboť při poklesu hodnoty exportu v roce 2005 došlo i k výraznému poklesu kurzu USD z 20,13 na 17,04 USD za 1 Kč. U poklesu hodnoty importu v roce 2005 v měně USD také

nedošlo vzhledem k poklesu kurzu USD, ale v roce 2009 byl pokles importu z RZ v USD zaznamenán, a to vzhledem k tomu, že kurz USD vzrostl a zároveň hodnota importu v Kč poklesla. Podstatné jsou pro vývoj českého obchodu s RZ údaje vyjádřené v Kč, neboť tato měna je pro nás stabilní a její hodnota se nemění jako hodnoty v USD se změnou kurzu.

Graf 13: Vývoj obchodu ČR s RZ v letech 2004 - 2009 v mil. Kč

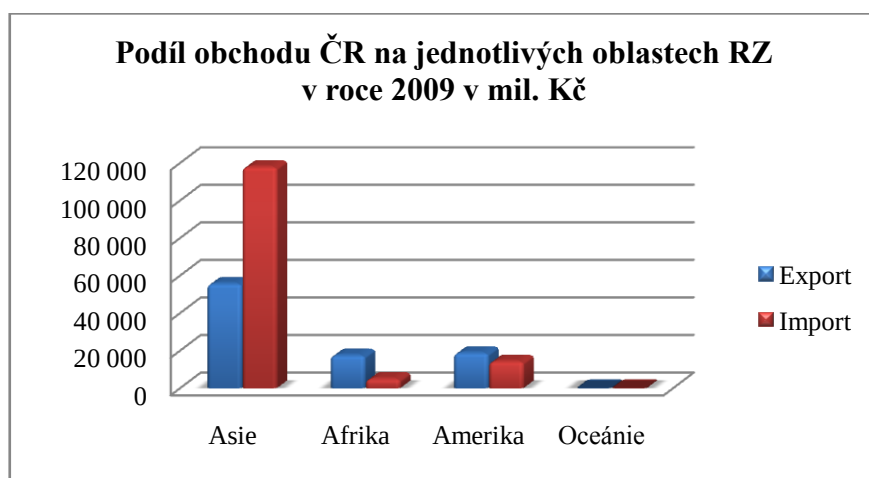

Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Největší podíl českého obchodu s RZ v roce 2009 směřoval do rozvojových zemí Asie, dále Ameriky, Afriky a Oceánie. Ovšem v přepočtu těchto hodnot na jednoho obyvatele nejvíce exportu směřovalo do RZ Ameriky s 32,49 Kč na jednoho obyvatele. Dále byla hodnota českého exportu do RZ přepočtená na jednoho obyvatele nejvyšší u RZ Afriky s 17,6 Kč na obyvatele, poté u RZ Asie s 14,26 Kč na jednoho obyvatele a nakonec u RZ Oceánie s 4,69 Kč na obyvatele. Hodnota importu z rozvojových zemí přepočtená na jednoho obyvatele byla v roce 2009 nejvyšší u RZ Asie s 30,21 Kč na obyvatele, poté u RZ Ameriky s 24,73 Kč na obyvatele, dále u RZ Oceánie s 6,63 Kč na obyvatele a srovnatelná hodnota také panovala u RZ Afriky s 5,03 Kč na obyvatele. Největšími obchodními partnery České republiky z oblastí rozvojových zemí dle hodnoty obchodních transakcí přepočtené na jednoho obyvatele byly v roce 2009 RZ Ameriky, Asie, Afriky a na posledním místě Oceánie.

U jednotlivých oblastí RZ se liší poměr mezi importem a exportem s ČR. Z RZ Asie ČR více dováží, než vyváží po celou dobu sledovaného období a obchodní bilance ČR s RZ Asie v roce 2009 dosahovala hodnoty - 62, 269 miliard Kč. U RZ Oceánie obchodní bilance ČR zůstala v roce 2009 také záporná a dosahovala hodnoty - 19 milionů Kč. U obchodní bilance ČR s ostatními oblastmi RZ byla hodnota v roce 2009 kladná, u afrických RZ dosahovala hodnoty 12,532 miliard Kč a u amerických RZ hodnoty 4,497 miliard Kč.

Graf 14: Podíl obchodu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009 v mil. Kč

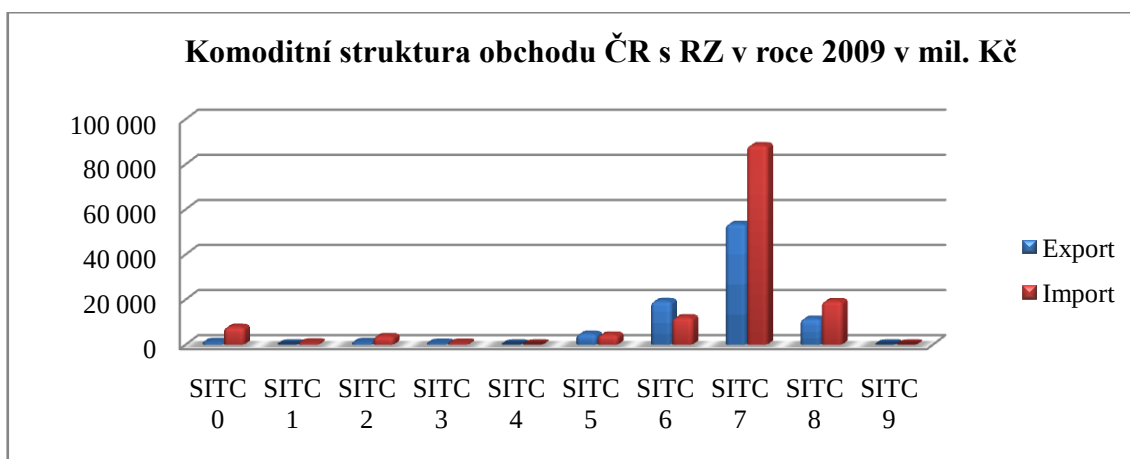

Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Česká republika preferuje v rámci podpory vývozu některé země označované jako prioritní, které nemusí nutně patřit mezi RZ. Koncept prioritních zemí je dán Exportní strategií ČR a doporučeními České rady pro obchod a investice. Výběr prioritních zemí se provádí na základě makroekonomických kritérií (váha 58 %), názorů podnikatelů a podnikatelských organizací (váha 30 %) a vyjádření státní správy (váha 12 %). V současné době mezi prioritní exportní země patří Brazílie, Čína, Egypt, Indie, Kazachstán, Mexiko, Rusko, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA a Vietnam. Kromě USA všechny prioritní země patří mezi rozvojové země. Seznam těchto prioritních zemí bývá pravidelně nejpozději po 2 letech aktualizován.

S rozvojovými zeměmi v roce 2009 obchodovala ČR nejvíce se stroji a dopravními prostředky. Tato komoditní skupina je dle Standard International Trade Classification (SITC), z anglického jazyka překládáno jako Jednotný mezinárodní třídník zboží, označena jako SITC 7. Přehled jednotlivých skupin SITC je uveden v příloze č. 21. Komoditní skupina SITC 7 byla v roce 2009 RZ do ČR více dovážena (64 %) než vyvážena (58 %), tento rozdíl činil 34,874 miliard Kč. Další významnou komoditní skupinou, se kterou ČR v roce 2009 obchodovala s RZ, byla skupina SITC 6 označená jako tržní výrobky tříděné dle materiálu. Tato skupina zahrnuje především materiály jako je kůže, pryž, korek, dřevo, papír, lepenka, textilní příze, tkaniny, nekovové nerosty, železo a ocel, neželezné kovy a ostatní kovy. Co se týče této skupiny, export (21 %) ČR z RZ převyšoval nad importem (9 %) a to o 7,213 miliardy Kč. Přibližně na stejné úrovni hodnot obchodovala v roce 2009 ČR s RZ s průmyslovými výrobky zahrnutými v SITC 8. U této skupiny ovšem dominoval import (14 %) nad exportem (13 %). Import u SITC 8 převažoval nad importem o 7,823 miliardy Kč. Méně významnými obchodními komoditami v roce 2009 byly skupiny SITC 0, 2 a 5. U SITC 5 mírně převažoval export (5 %) nad importem (3 %), a to o 0,363 miliardy Kč. Přičemž u skupin SITC 0 a 2 byl významnější import. Import u skupiny SITC 0 dosahoval 6 % na celkovém importu ČR z RZ a skupina SITC 2 dosahoval 3 %. Export dosahoval hodnot kolem 1 miliardy Kč v roce 2009. Ostatní komoditní skupiny nedosahovaly ani 1 miliardy Kč.

Graf 15: Komoditní struktura obchodu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Vzhledem k tomu, že ČR nejvíce obchoduje s RZ Asie, i ve významných komoditních skupinách, se kterými ČR se rozvojovými zeměmi obchoduje, dominují RZ Asie. Nejvyšší hodnoty 83,342 miliardy Kč dosáhla ČR v roce 2009 u importu komoditní skupiny SITC 7 z RZ Asie. Naopak ČR do ostatních oblastí RZ komoditní skupinu SITC 7 více vyvážela, než dovážela. Převaha exportu ČR do RZ také panoval v roce 2009 u komoditních skupin 5, 6 a 8, kromě RZ Oceánie, ze kterých ČR tyto komoditní skupiny v roce 2009 více dovážela, než vyvážela. U dalších významných komoditních skupin SITC 0 a 2, se kterými ČR s RZ v roce 2009 obchodovala, významnějších exportních hodnot dosahovala ČR s RZ Asie, zatímco u importních hodnot u komoditní skupiny SITC 0 dominují RZ Ameriky a u SITC 2 RZ Asie a následně také Ameriky.

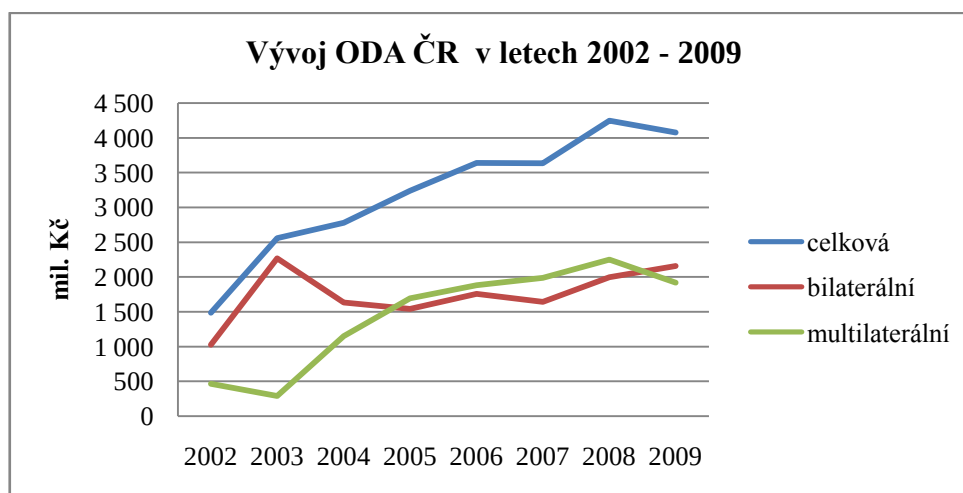
ČR s oblastí RZ Asie nejvíce obchoduje s komoditní skupinou SITC 7 a u importu dosahuje v roce 2009 ČR hodnoty 83,342 miliardy Kč a u exportu hodnoty 32,517 miliard Kč. Z RZ Ameriky ČR v roce 2009 nejvíce dovážela skupinu SITC 0 v hodnotě 5,026 miliard Kč a naopak z RZ Ameriky nejvíce dovážela skupinu SITC 7 v hodnotě 13,261 miliard Kč. Z afrických RZ Česká republika v roce 2009 nejvíce dovážela komodity zahrnuté ve skupině SITC 7 a to v hodnotě 88,410 miliard Kč a zároveň tyto komodity do RZ Afriky ČR také nejvíce v roce 2009 dovážela. Hodnota exportu ČR do RZ Afriky v roce 2009 činila 53,536 miliard Kč. Do RZ Oceánie ČR v roce 2009 nejvíce dovážela komodity skupiny SITC 7 v hodnotě 31 milionů Kč a z RZ Oceánie ČR nejvíce v roce 2009 dovezla komodity skupiny SITC 8 v hodnotě 19 milionů Kč. Komoditní struktura obchodu ČR s RZ je zřejmá z grafů v příloze 22 a 23.

4.3.2. ROZVOJOVÁ POMOC ČR

Hodnota rozvojové pomoci České republiky v posledních deseti letech zaznamenala výrazný nárůst. V roce 1999 hodnota ODA ČR dosahovala 511,5 milionů Kč a o 10 let později v roce 2008 ODA ČR byla poskytována ve výši 4 245,3 milionů Kč. Hodnota z roku 2008 je nejvyšší hodnota za sledované období v letech 2002 - 2009. Tato skutečnost je zaznamenána v grafu 16. Pro srovnání se světovou rozvojovou pomocí hodnota ODA ČR v USD v roce 2008 dosáhla 249,21 mil. USD. Hodnota ODA ČR

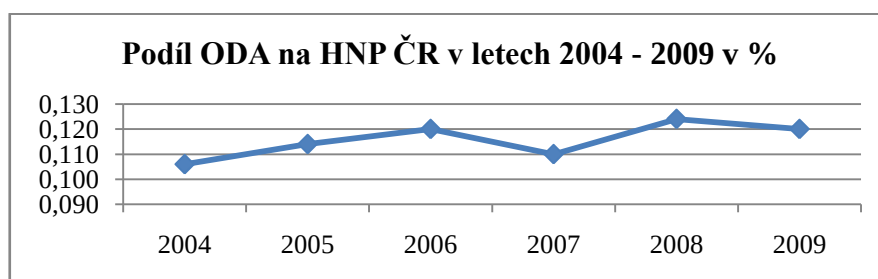
v roce 2008 tvořila 0,2 % světové ODA. Během sledovaného období rostl i podíl ODA ČR na jejím HNP. Hodnota ODA roste tedy rychleji než HNP České republiky. ČR jako samostatný stát poskytuje bilaterální pomoc, jejíž hodnota byla nejvyšší v roce 2003, kdy dosahovala 2 268,3 milionů Kč. Od této doby bilaterální hodnota ODA klesala, ke zlomu došlo v roce 2005, kdy bilaterální pomoc začala pozvolna růst. ČR jako člen několika organizací poskytujících ODA je poskytovatelem multilaterální rozvojové pomoci, jejíž vývoj od roku 2003 má rostoucí tendenci, ale teprve v roce 2005 hodnota multilaterální ODA převýšila hodnotu bilaterální ODA. V roce 2009 došlo k poklesu multilaterální pomoci, a to až pod hodnotu ODA bilaterální.

Graf 16: Vývoj ODA ČR v letech 2002 - 2009

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008, Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

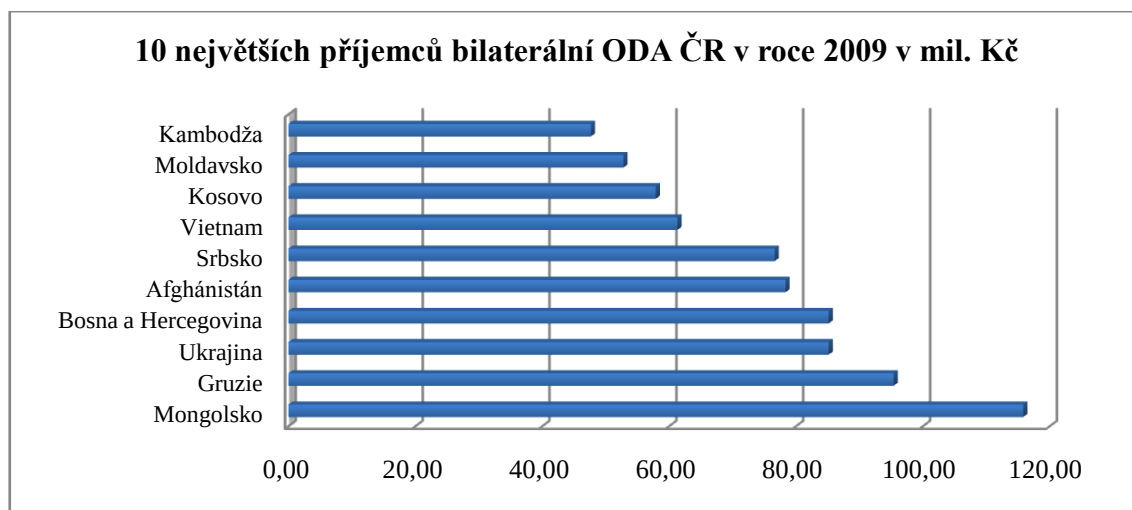
Graf 17: Podíl ODA na HNP ČR v letech 2004 - 2009 v %

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008, Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

ČR prostřednictvím bilaterální ODA se zaměřila na RZ, které splňují kritéria uvedená v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2010-2017. Tato kritéria jsou zakotvena i v předchozím vydání. Mezi respektovaná kritéria výběru patří předchozí vztahy rozvojové země s ČR, potřeba rozvojové spolupráce na straně partnerské země, připravenost RZ pomoc přijímat a zohlednění dělby rozvojové pomoci s ostatními dárči. Na základě těchto kritérií byly pro období 2010-2017 vybrány tyto země jako prioritní: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko, Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomie a Srbsko. Pro totéž období byly vybrány země Angola, Jemen, Vietnam a Zambie sice ne už jako prioritní, ale jako ty, u kterých bude pokračovat rozvojová spolupráce v jiném rozsahu a zaměření než v předešlém období. Podle publikace Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009 vydávané Ministerstvem zahraničních věcí ČR mezi prioritní země v roce 2009 patřily Mongolsko, Bosna a Hercegovina, Afghánistán, Srbsko, Vietnam, Moldavsko, Jemen, Angola a Zambie. Jak je vidět z grafu 18, šest z těchto 9 RZ je mezi 10 největšími příjemci bilaterální ODA ČR v roce 2009.

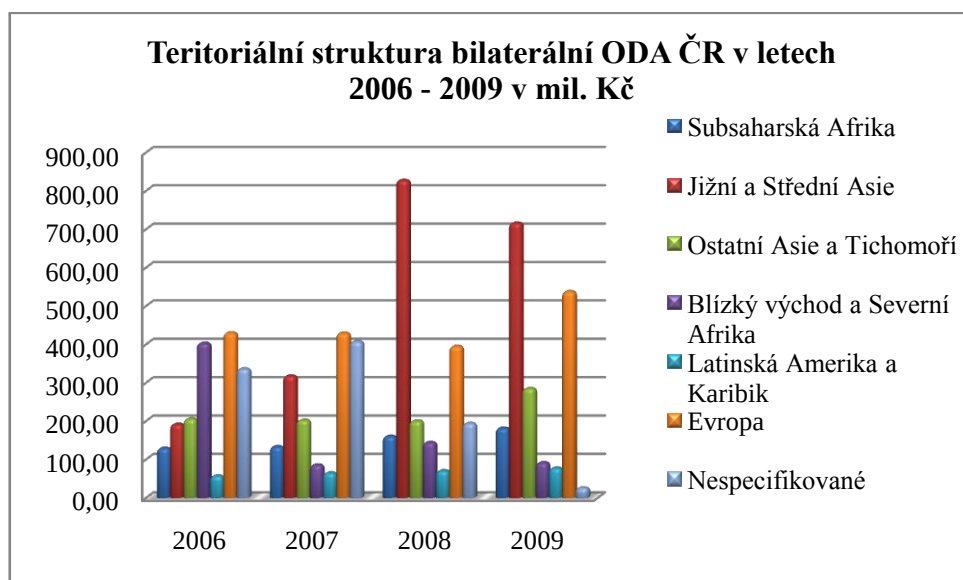
Graf 18: 10 největších příjemců bilaterální ODA ČR v roce 2009 v mil. Kč

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

Z grafu 19 je dobře viditelná proměnlivost zacílení bilaterální ODA ČR. V roce 2006 mezi RZ, které od české bilaterální ODA obdržely největší finanční obnos, patřily zejména země Evropy, Blízkého východu a Severní Afriky. V roce 2007 místo RZ Blízkého východu a Severní Afriky se do popředí začaly dostávat země Jižní a Střední Asie, které pak v roce 2008 a 2009 byly v čele nejvíce obdarovaných zemí. Země Evropy během let 2006 - 2009 zůstávají na významném místě. Zatímco v roce 2006 a 2007 velká hodnota bilaterální ODA neměla přesnou specifikaci teritoriálního zaměření, v letech 2008 a 2009 se tato hodnota výrazně snížila, a tím také došlo k většímu zacílení na konkrétní potřeby a zájmy ČR v oblasti poskytování ODA.

Graf 19: Teritoriální struktura bilaterální ODA ČR v letech 2006 - 2009 v mil. Kč

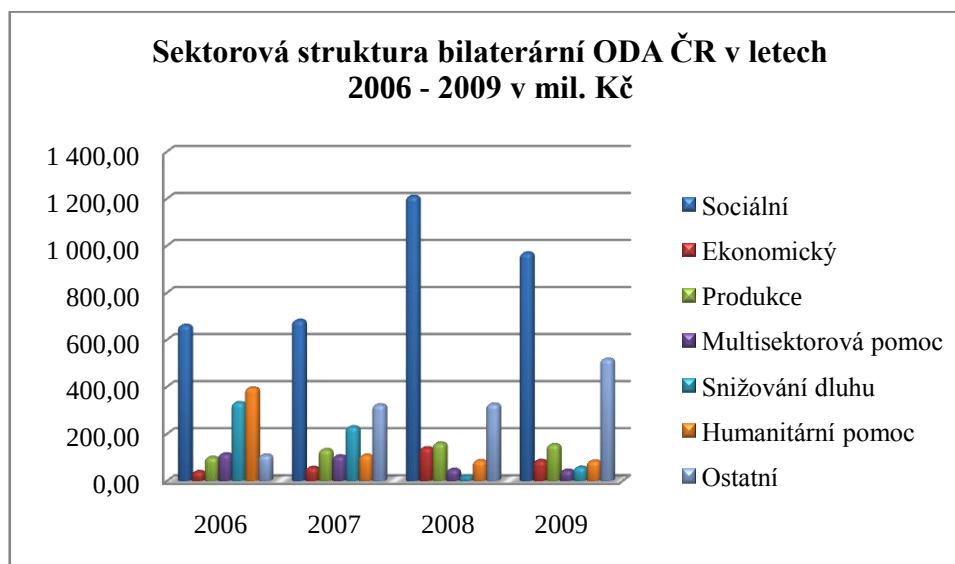

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008, Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

Stejně tak jako světová ODA je v posledních letech z největší části orientována na sociální sektor, tak i ČR poskytuje v největším rozsahu finanční prostředky do sociálního sektoru. Tento trend je dán Rozvojovými cíli tisíciletí zveřejněnými OSN. Šest z osmi rozvojových cílů je zaměřeno na sociální otázky rozvojové pomoci. Sedmý rozvojový cíl je zaměřen na životní prostředí a osmý cíl na vzájemnou spolupráci. Respektování těchto cílů vyneslo do popředí ODA směřovanou na sociální sektor.

Hodnota prostředků věnovaných do ostatních sektorů má během let 2006 - 2009 proměnlivý charakter. Zatímco ještě v roce 2006 významné hodnoty dosahovala ODA ČR směřovaná na humanitární pomoc, od roku 2007 se začal projevovat vliv nutnosti směřovat investice i do jiných oblastí než do oblastí hlavních sektorů. Hodnota bilaterální ODA směřované mimo hlavní sektory v roce 2009 vzrostla až na 517,92 milionů Kč, což činilo 12,7 % z celkové bilaterální ODA ČR v roce 2009. Významným sektorem je také produkce, ze které je významně podporováno zemědělství. I když největší podíl obyvatel RZ v produktivním věku je zaměstnáno v zemědělství, významným problémem RZ zůstává potravinová nesoběstačnost způsobená nevhodnými postupy a nešetrným zacházením s ornou půdou. Příkladem bilaterální ODA ČR směřované do sektoru zemědělství je financování odbourávání ekologických následků nelegální těžby zlata v Mongolsku. Publikace Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009 uvádí, že bylo přizpůsobeno pro zemědělství 12 hektarů půdy v poušti Gobi. Rozvojová pomoc ČR je sice k celosvětovému měřítku svým objemem méně významná, za to jsou ovšem velmi významné uskutečněné projekty, které se snaží RZ pomáhat nejen jako celku, ale především také jejich obyvatelům.

Graf 20: Sektorová struktura bilaterální ODA ČR v letech 2006 - 2009 v mil. Kč

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008, Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

5. Zhodnocení

Podíl RZ na celosvětovém obchodě i na obchodě ČR významně roste. V roce 2000 se podíl RZ na celosvětovém exportu pohyboval kolem 30 % a podíl na celosvětovém importu kolem 29 %. V roce 2009 už tento podíl na exportu činil 39,52 % a na importu 36,72 %. Podíl RZ na obchodě ČR nemá jasně rostoucí tendenci, spíše kolísavý vývoj. Přesto ohledně podílu RZ na celkovém exportu RZ od roku 2004, kdy dosahoval 3,2 %, vzrostl v roce 2009 na 4,3 %. A podíl RZ na celkovém importu ČR dokonce od roku 2006 zaznamenal trvalý růst a v roce 2009 dosáhl 6,9% podílu. Tento podíl je přiměřený menším evropským státům, které taktéž dosahují hodnot kolem 10 %. Mezi těmito státy lze jmenovat Slovensko, Polsko, Rakousko, Norsko atd. Větší evropské státy dosahují hodnot kolem 20 % a náleží mezi ně Francie, Německo, Velká Británie, Portugalsko, Španělsko atd. Oproti zemím, které jsou na obchod s RZ zaměřeny, je tento podíl vskutku zanedbatelný. Nový Zéland dosahuje hodnot kolem 45 %, Austrálie kolem 50 %, USA kolem 55 % a Japonsko dokonce hodnot kolem 65 %.

Z tohoto šetření vyplývá, že hypotéza č. 1 se nepotvrdila a RZ se tedy do mezinárodního obchodu nezapojují pouze v jednotkách procent, nýbrž se blíží k hodnotě 40 %. A rovněž hodnota importu RZ jako celku nepřevyšuje hodnotu exportu. Dokonce od roku 2000 byla hodnota exportu RZ vždy vyšší než hodnota importu. V roce 2009 rozdíl mezi hodnotou importu a exportu činil 285,5 miliard USD. Přesto u některých RZ jako samostatných celků, zejména u LDC převažuje import nad exportem. Z těchto zemí lze jmenovat Madagaskar, jehož import na celkové hodnotě obchodu zabírá 74,3 %, Haiti s 78,7% podílem importu, Afghánistán s 89,2 %, Vanuatu s 83,4 %, Svatý Tomáš a Princův ostrov s 92,8 % a dále např. Gambie, která dosahuje 95,3% podílu importu na celkové hodnotě zahraničního obchodu této země.

Obchod RZ se rozděluje do tří oblastí, a to do zemí rozvinutých, zemí tranzitivních a taktéž do ostatních oblastí zemí rozvojových. Podíl na obchodování se zeměmi tranzitivními je minimální, během let 1995 - 2009 se tato hodnota pohybovala kolem 1 %. Obchodování RZ s ostatními rozvojovými zeměmi a zeměmi rozvinutými je

přibližně na stejné úrovni a pohybuje se kolem 50 %. I přesto lze v těchto hodnotách pozorovat přesun obchodní orientace RZ z rozvinutých zemí na ostatní RZ. Import RZ v roce 1995 do rozvinutých zemí směřoval z 59,56 %, v roce 2005 z 45,01 % a v roce 2009 z 41,55 %. Export RZ v roce 1995 směřoval z 56,13 % do rozvinutých zemí, v roce 2005 z 52,49 % a v roce 2009 z 44,49 % do zemí rozvinutých.

Tvrzení, že RZ za své obchodní partnery volí převážně rozvinuté země uvedené v hypotéze č. 2., je nutné zamítnout, neboť vzhledem k datům uvedeným v předchozím odstavci je zřejmý ústup rozvinutých zemí jako obchodních partnerů a následný přesun těchto obchodních aktivit do ostatních oblastí RZ. Druhou část hypotézy č. 2, týkající se dovozu strojních zařízení do RZ, jakožto komodit nejvýznamnějších, je nutné potvrdit, neboť i přesto, že tato hodnota klesá, v roce 2009 na obchodu RZ s rozvinutými ekonomiky měly největší podíl komodity SITC 5- 8, kde jsou zahrnuty i stroje a dopravní zařízení v SITC 7. Největší podíl na importovaných komoditách RZ taktéž v celosvětovém měřítku tvoří komodity zahrnuté v SITC 5-8. Česká republika také ze všech komodit do RZ nejvíce exportuje komodity SITC 7, tudíž se od světového trendu v tomto ohledu neliší.

Co se týká celosvětové rozvojové pomoci, trend ODA má během 50 let rostoucí tendenci, a to jak v celosvětovém měřítku, tak i z pohledu České republiky, která sice není schopna poskytovat významné procento ODA ať už vzhledem k velikosti státu nebo nedostatku volných prostředků, ale i přesto taková pomoc je pro RZ významná. Ve vývoji hodnot ODA ČR se Česká republika velice přibližuje světovému vývoji hodnot ODA. Rozdíl mezi ODA ČR a světovou ODA je v zacílení těchto aktivit. Zatímco zacílení ČR je dáno především prioritními zeměmi, které jsou vybírány na základě vzájemných vztahů, tak i na základě podobností kultur. Tímto předpokladem je dáno, že většina prioritních zemí se nachází na evropském kontinentu. Mezi další země, kterým je ČR poskytována ODA, patří země Asie a Tichomoří. Zatímco světová ODA se orientuje na RZ Asie a v roce 2009 se do popředí dostaly RZ Afriky.

Hypotézu č. 3 tvrdící, že rozvojová pomoc je v současné době vysoce nerovnoměrná, je nutno potvrdit, neboť podle přílohy č. 25, ukazující, že některé z rozvojových zemí mají minimum svých dárců, zatímco některé země patří k zemím velice obdarovávaným. Tuto hypotézu potvrzuje i odborná literatura, která tvrdí, že rozvojová pomoc je vázána především na bývalé kolonie a mocenské zájmy, prokazující roztržičnost světové rozvojové pomoci.

6. Doporučení

Při celkovém zaměření na rozvojové země statistiky ukazují pozitivní vývoj. Obchodní bilance RZ již několik let dosahuje kladných hodnot, hodnoty exportu a importu v dlouhodobém horizontu rostou a dá se předpokládat i růst těchto hodnot v budoucnosti. Ruku v ruce s těmito hodnotami roste i míra zapojení RZ do mezinárodního obchodu. Celkové statistiky RZ napovídají lepší budoucnost pro rozvojové země. Ovšem při bližším zaměření na RZ jako na jednotlivé státy zjistíme, že některým rozvojovým zemím, jako například Čína, Indie, Mexiko nebo Singapur, se daří velmi dobře, zatímco zemím patřícím mezi ty nejméně rozvinuté (zejména RZ Afriky), jako například Bangladéš, Etiopie, Benin, Haiti nebo Šalamounovy ostrovy, se už tak dobře nedaří a jejich statistiky mezinárodního obchodu předpovídají negativní vývoj a stále větší propast mezi ostatními zeměmi.

Paul Collier, profesor ekonomie a světový odborník na rozvojovou problematiku, tvrdí: *„Spodní miliarda sice tvoří jen nešťastnou menšinu, problémem však je, že se nemůže pohnout z místa.“* S tímto tvrzením nelze nesouhlasit, země spodní miliardy nejsou schopny samy se vyprostit z bludného kruhu chudoby. Proto je nutné, aby světové organizace zaměřily svůj vliv zejména na tyto země a motivovaly rozvinuté země k rozvojové pomoci těmto zemím. Jak je vidět, tuto problematiku si mnohé světové instituce již uvědomily, ale mnozí dárci si neuvědomují, že horentní sumy poskytované těmto zemím stejně nemohou pomoci, neboť tyto země nejsou schopny peněžní prostředky efektivně využít. Proto je nutné, aby do těchto zemí byli vysíláni odborníci, kteří RZ naučí, jak s těmito peněžními prostředky hospodařit, jak využívat nové technologie a jak se zapojit do mezinárodního obchodu, aby to pro zemi přinášelo prospěch.

Samozřejmě, že se o této problematice snáze mluví a plánuje, než se plány implementují do procesu. Proto nemůžeme mít organizacím za zlé, že plány jak uskutečňovat rozvojovou pomoc se neuskutečňují dle našich představ a že organizace spíše očekávají, co který rozvojový plán přinese do budoucnosti.

7. Závěr

Na závěr je nutno podotknout, že problematiku rozvojových zemí nelze jako celek pojmout v jedné bakalářské práci. Tato práce se zaměřuje pouze na část rozvojové problematiky, a to na část ekonomickou týkající se převážně obchodu. Pro podporu RZ je ale nutné se zabývat i otázkami politickými, sociálními, právními, technickými, technologickými a ekologickými. Následně je nutné, aby jednotlivé organizace v těchto oblastech sjednotily své snahy a všechny naráz zacílily na nejzávažnější problémy jednotlivých oblastí.

Prostřednictvím bakalářské práce bylo objasněno zapojení RZ do mezinárodního obchodu, byly přiblíženy mezinárodní instituce napomáhající jak mezinárodnímu obchodu RZ, tak i rozvojové pomoci. RZ se tedy čím dál ve větší míře jako celek zapojují do mezinárodního obchodu. Významnou institucí zabývající se rozvojem je OECD, zatímco organizací významnou pro světový obchod i pro obchod RZ je WTO. Instituce významné pro finanční podporu RZ jsou IMF, WB a další.

Cílem bakalářské práce bylo rovněž zhodnotit obchodní a rozvojové vztahy ČR s RZ. Česká republika sice není schopná poskytovat obrovské sumy rozvojové pomoci tak jako velké státy, jakými jsou například USA, Japonsko nebo Saudská Arábie. Přesto tyto projekty přinášejí pro RZ obrovský prospěch. Proto je vhodné sice jednoduše, zato výstižně konstatovat, že je lepší nějaká pomoc než žádná. Tato rozvojová pomoc ČR je realizována na podnět Ministerstva zahraničních věcí, ale implementačním orgánem od roku 2008 byla ustanovena Česká rozvojová agentura a koordinačním orgánem Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci, také od roku 2008. Z neziskových nevládních organizací stojí za to představit České fórum pro rozvojovou spolupráci, které se zabývá rozvojovou spoluprací, rozvojovým vzděláváním a humanitární pomocí. Příležitost pro české podnikatele v zapojení se do rozvojové pomoci ať už zadáváním projektů nebo možností vyjádřit svůj názor poskytuje Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci.

Posledním slovem této bakalářské práce je citace Paula Colliera:

„I kdyby si země spodní miliardy udržely své současné tempo růstu, budou se nadále rychle vzdalovat od ostatního rozvojového světa. Bude jim trvat mnoho desetiletí, než dosáhnou toho, co dnes považujeme za hranici středních příjmů, a do té doby bude zbytek světa už zcela jinde.“

8. Seznam literatury

ADAMCOVÁ, L. a kol. *Úvod do rozvojových studií* vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006. 297 s. ISBN 80-245-1057-X (brož.)

ADAMCOVÁ, L., SÝKOROVÁ, S. *Rozvojová ekonomika: vybrané problémy II.* vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. 123 s. ISBN 80-245-0462-6

COLLIER, P. *Miliarda nejchudších: proč se některým zemím nedaří a co s tím* vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7429-010-7 (váz.)

HINKELMAN, EDWARD G. *A short course in international trade documentation : the documents of exporting, importing, transportation, and banking* 3. vyd. Brno: Tribun EU, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7399-758-8 (brož.)

HLAVÁČEK, J., HULEC, O., VLČKOVÁ, J. *Česká republika a Afrika: sborník příspěvků z konference: Praha, 25. října 2007* Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 2007. 99 s. ISBN 978-80-86709-09-3 (brož.)

HOLUB, A., FOLTÝN, J., ORDNUNG, N. *Rozvojová ekonomika* 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1993. 128 s. ISBN 80-7079-423-2

KUNA, Z. *Rozvojové země ve světové ekonomice* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2004. 132 s. ISBN 80-213-1134-7

LEBEDA, P., LUKÁŠ, I. *Rozvojová pomoc nestačí: alternativní politické přístupy k chudobě a bezmoci ve světě* Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, 2009. 40 s. ISBN 978-80-254-6787-9 (brož.)

MICHAELY, M. *Trade liberalization and trade preferences* Singapore: World Scientific, 2009. 281 s. ISBN 978-981-283-229-0 (váz.)

NOVÁČEK, P., MÁCHA, P., ULČÁK, Z. *Letní škola rozvojové pomoci a spolupráce: výběr příspěvků z prvních dvou ročníků, konaných v letech 1998 a 1999 v rámci*

projektu UNDP "Posílení kapacit České republiky pro rozvojovou pomoc a spolupráci"

1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. 116 s. ISBN 80-244-0132-0

PIPEK, J. *Mezinárodní obchod* 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1994.

170 s. ISBN 80-7079-472-0

POUZAROVÁ, I. *Mezinárodní obchod (Vybrané kapitoly)* 1.vyd. České Budějovice:

JU ZF České Budějovice, 1998. 141 s. ISBN 80-7040-303-9

PRAŽSKÁ, L., JINDRA, J. *Obchodní podnikání Retail management* 2. vyd. Praha:

Management Press, 2002. 874 s. ISBN 80-7261-059-7 (váz.)

STEINMETZOVÁ, D., STUHLÍKOVÁ, Z., HNÁT, P. *Rozvojové země a současný*

stav jednání ve WTO Praha: Oeconomica, 2008. 21 s. 978-80-245-1488-8 (brož.)

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: Teorie a praxe* 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 367 s.

ISBN 978-80-247-2708-0 (brož.)

ŠTĚRBOVÁ, L. *Aktuální otázky vývoje Světové obchodní organizace* 1. vyd. Praha:

Vysoká škola ekonomická v Praze, 2001. 61 s. ISBN 80-245-0210-0

TICHÁ, L. *Vnější obchodní vztahy ČR* 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita

v Českých Budějovicích, 2007. 167 s. ISBN 978-80-7394-015-7

TOŽIČKA, T. *Příliš vzdálené cíle: rozvojové cíle tisíciletí: manuál globálního*

rozvojového vzdělávání Praha: Educon, 2008. 64 s. ISBN 978-80-254-3279-2 (brož.)

Internetové zdroje

OECD. *Development Centre*. Dostupné na http://www.oecd.org/departments/0,3355,en_2649_33731_1_1_1_1_1,00.html, 29. 11. 2010

IMF. *Data and Statistics*. Dostupné na <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weoselgr.aspx>, 29. 11. 2010

IMF. *Global Trade Liberalization and the Developing countries*. Dostupné na <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>, 3. 12. 2010

WB. *About us*. Dostupné na <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,pagePK:50004410~piPK:36602~theSitePK:29708,00.html>, 10. 12. 2010

OSN. *Ekonomický a sociální rozvoj*. Dostupné na <http://www.osn.cz/ekonomicky-a-socialni-rozvoj/>, 10. 12. 2010

OECD. *Development Assistance Committee (DAC)*. Dostupné na http://www.oecd.org/document/1/0,3343,en_2649_33721_46662849_1_1_1_1,00.html, 10. 12. 2010

ROZVOJOVKA. *Rozvojová pomoc Evropské unie*. Dostupné na <http://www.rozvojovka.cz/index.php?id=204>, 18. 12. 2010

ASOCIACE PRO FAIRTRADE. *Co je fairtrade*. Dostupné na <http://www.fairtrade-asociace.cz/?block=56>, 19. 12. 2010

BUSINESSINFO. *Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci*. Dostupné na <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvojova-spoluprace-cr/rozvojova-spoluprace-cr-zakon-projekty/1001674/57990/>, 19. 12. 2010

OECD. *Report of the 2008 Survey of Aid Allocation Policies and Indicative Spending Plans*. Dostupné na <http://www.oecd.org/dataoecd/57/52/42261781.pdf>, 12. 2. 2011

OECD. *50 years of official development assistance*. Dostupné na http://www.oecd.org/document/41/0,3746,en_2649_37413_46195625_1_1_1_37413,00.html, 15. 2. 2011

OECD. *Development Aid at a Glance 2011: Statistics by Region*. Dostupné na www.oecd.org/dac/stats/regioncharts, 15. 2. 2011

UNCTAD. *UNCTAD Handbook of Statistics 2010*. Dostupné na http://www.unctad.org/en/docs/tdstat35_en.pdf, 20. 2. 2011

UNCTAD. *UNCTAD Handbook of Statistics 2009*. Dostupné na http://www.unctad.org/en/docs/tdstat34_enfr.pdf, 20. 2. 2011

UNCTAD. *UNCTAD Handbook of Statistics 2008*. Dostupné na http://www.unctad.org/en/docs/tdstat33_en.pdf, 20. 2. 2011

UNCTAD. *UNCTAD Handbook of Statistics 2005*. Dostupné na http://www.unctad.org/en/docs/tdstat30_enfr.pdf, 20. 2. 2011

ČSÚ, MPO. *Facts on foreign trade of the czech republic 2009*. Dostupné na <http://www.mpo.cz/zprava82186.html>, 2. 3. 2011

BUSINESSINFO. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2009*. Dostupné na http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-2009_101230.pdf, 2. 3. 2011

MZV. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008*. Dostupné na http://www.mzv.cz/public/44/cd/d1/421919_268744_MZV_RS_Statistika_09_220x308_CZ.pdf, 4. 3. 2011

MZV. *Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci české republiky*. Dostupné na http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf, 4. 3. 2011

MZV. *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2010-2017*. Dostupné na http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/aktualne/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html, 4. 3. 2011

MPO. *Systém koordinace podpory vývozu do prioritních zemí*. Dostupné na <http://www.mpo.cz/dokument62404.html>, 31. 3. 2011

České fórum pro rozvojovou spolupráci. *Financování rozvojové spolupráce ES*. Dostupné na http://fors.cz/cz/Rozvojova-spoluprace/evropska_politika/informace-o-rozvojove-politice-eu/financovani-rozvojove-spoluprace-es, 31. 3. 2011

Seznam tabulek a grafů

TABULKY:

Tabulka č. 1: Export v mil. USD	12
Tabulka č. 2: Export v %	13
Tabulka č. 3: Import v mil. USD	14
Tabulka č. 4: Import v %	14

GRAFY:

Graf 1: Vývoj hodnoty exportu na hlavu v oblastech RZ v letech 2005 - 2009	25
Graf 2: Vývoj hodnoty importu na hlavu v oblastech RZ v letech 2005 - 2009	26
Graf 3: Vývoj teritoriální struktury exportu RZ	27
Graf 4: Vývoj teritoriální struktury importu RZ	28
Graf 5: Vývoj komoditní struktury exportu RZ	30
Graf 6: Vývoj komoditní struktury importu RZ	30
Graf 7: ODA v mil. USD od roku 1960 - 2009	32
Graf 8: 10 nejvýznamnějších příjemců ODA v roce 2009 v mil. USD	34
Graf 9: 10 nejvýznamnějších poskytovatelů ODA v roce 2009 v mil. USD	34
Graf 10: Vývoj hodnoty příjmů z ODA v letech 2006 - 2009	35
Graf 11: Čistý příjem z ODA na hlavu v roce 2009 v USD	36
Graf 12: Rozdělení příjmů z ODA do sektorů v roce 2009 v mil. USD	37
Graf 13: Vývoj obchodu ČR s RZ v letech 2004 - 2009 v mil. Kč	39

Graf 14: Podíl obchodu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009 v mil. Kč	40
Graf 15: Komoditní struktura obchodu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč	41
Graf 16: Vývoj ODA ČR v letech 2002 - 2009	43
Graf 17: Podíl ODA na HNP ČR v letech 2004 - 2009 v %	43
Graf 18: 10 největších příjemců bilaterální ODA ČR v roce 2009 v mil. Kč	44
Graf 19: Teritoriální struktura bilaterální ODA ČR v letech 2006 - 2009 v mil. Kč	45
Graf 20: Sektorová struktura bilaterální ODA ČR v letech 2006 - 2009 v mil. Kč	46

Seznam příloh

Příloha 1: Rozvojové regiony dle OSN

Příloha 2: 50 států LDC

Příloha 3: Vývoj světového exportu v letech 2005 - 2009

Příloha 4: Vývoj světového importu v letech 2005 - 2009

Příloha 5: Podíl oblastí RZ na exportu v roce 2009

Příloha 6: Podíl oblastí RZ na importu v roce 2009

Příloha 7: Hodnota oblastí RZ na hlavu v roce 2009 v USD

Příloha 8: Hodnota importu oblastí RZ na hlavu v USD

Příloha 9: Podíl teritorií na exportu RZ v roce 2009

Příloha 10: Podíl teritorií na importu RZ v roce 2009

Příloha 11: Teritoriální struktura exportu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

Příloha 12: Teritoriální struktura importu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

Příloha 13: Podíl komodit na exportu RZ v roce 2009

Příloha 14: Podíl komodit na importu RZ v roce 2009

Příloha 15: Komoditní struktura exportu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

Příloha 16: Komoditní struktura importu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

Příloha 17: Podíl exportu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009

Příloha 18: Podíl importu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009

Příloha 19: Importní struktura obchodu ČR s RZ v roce 2009

Příloha 20: Exportní struktura ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

Příloha 21: Přehled komoditních skupin SITC

Příloha 22: Komoditní struktura exportu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

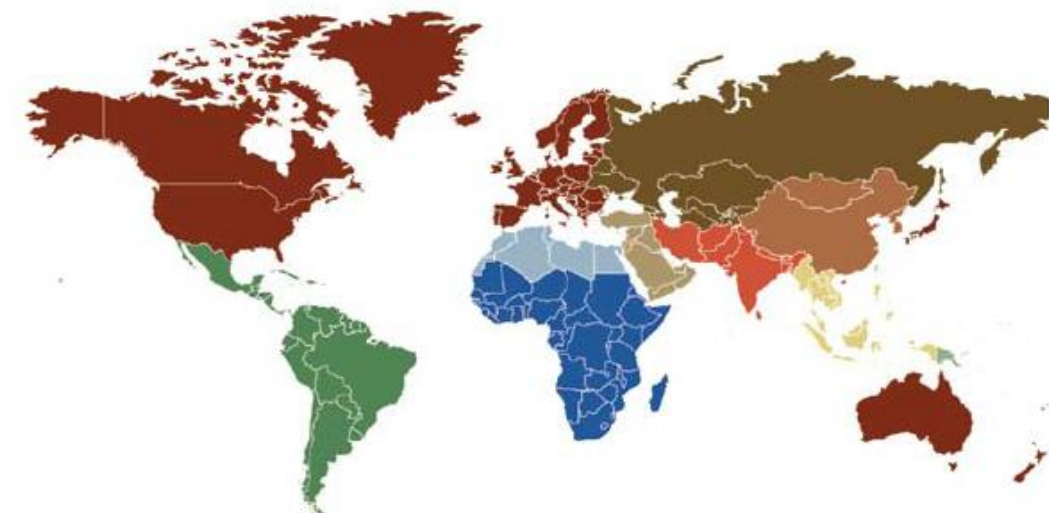
Příloha 23: Komoditní struktura importu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

Příloha 24: Bilaterální ODA ČR dle příjmu v letech 2006 - 2009 v mil. Kč

Příloha 25: Počet dárců DAC a hlavních multilaterálních agentur pro jednotlivé země

Přílohy

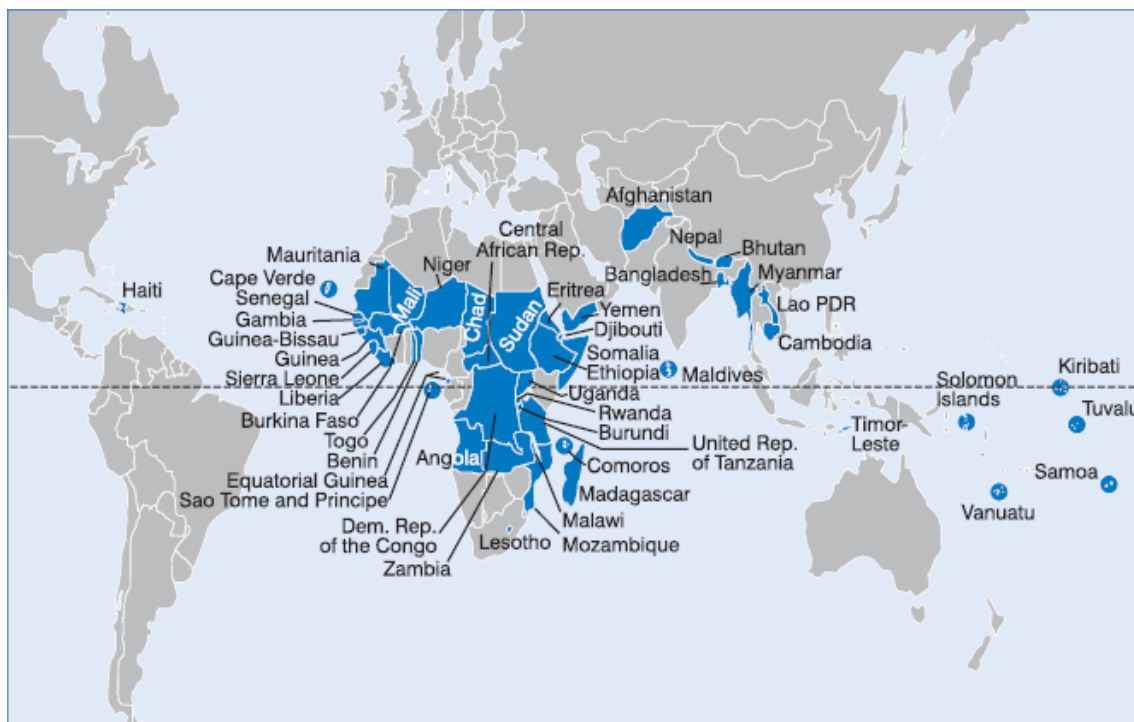
Příloha 1: Rozvojové regiony dle OSN

- Rozvinuté regiony
- Země Společenství nezávislých států
- Severní Afrika
- Subsaharská Afrika
- Jihovýchodní Asie
- Oceánie
- Východní Asie
- Jižní Asie
- Západní Asie
- Latinská Amerika a Karibik

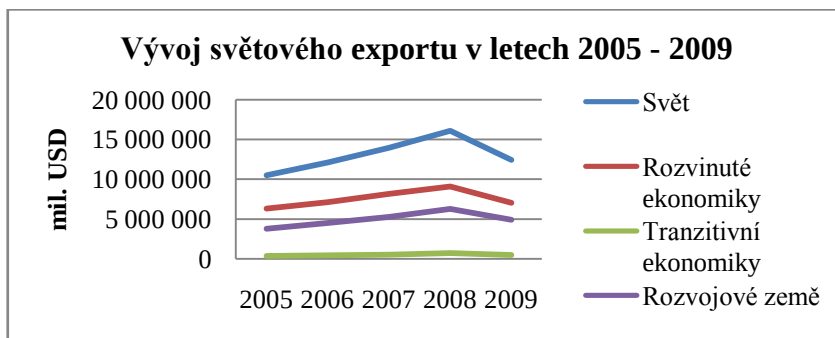
Zdroj: http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Resources/Static/Products/Progress2010/MDG_Report_2010_En_low%20res.pdf

Příloha 2: 50 států LDC

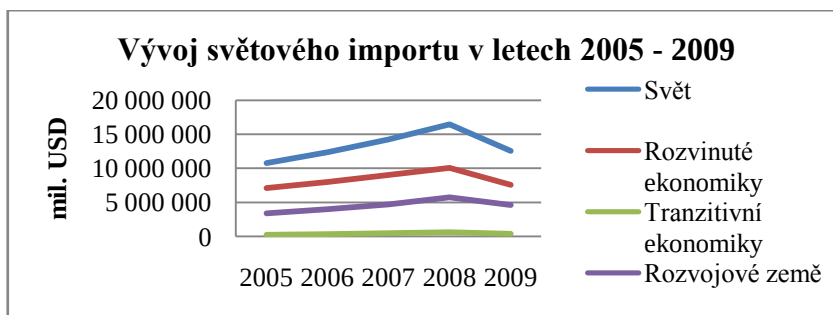
Zdroj: http://www.unctad.org/en/docs/ldcmisc20053_en.pdf, Statistický profil LDC, 2005

Příloha 3: Vývoj světového exportu v letech 2005 - 2009

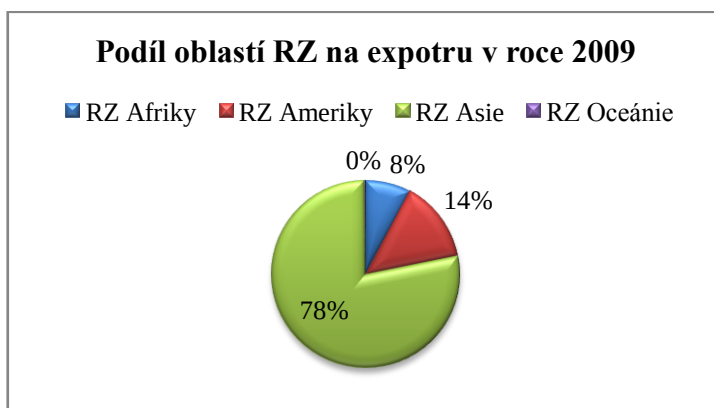
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

Příloha 4: Vývoj světového importu v letech 2005 - 2009

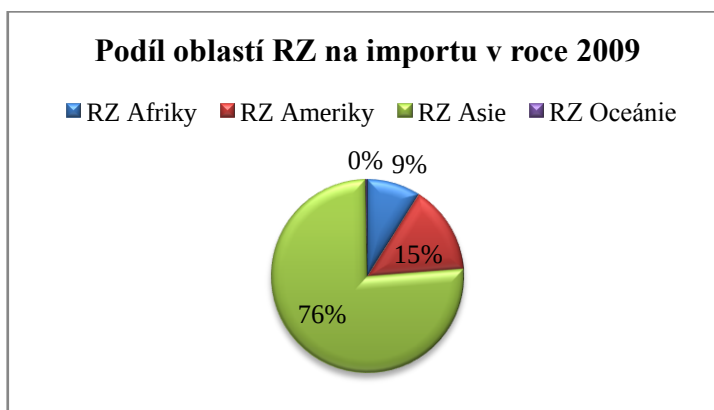
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, 2009, 2008, 2005, zpracování vlastní

Příloha 5: Podíl oblastí RZ na exportu v roce 2009

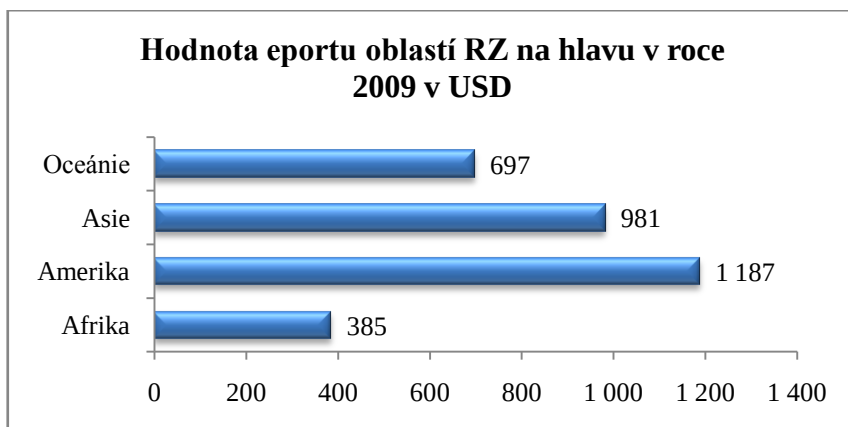
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 6: Podíl oblastí RZ na importu v roce 2009

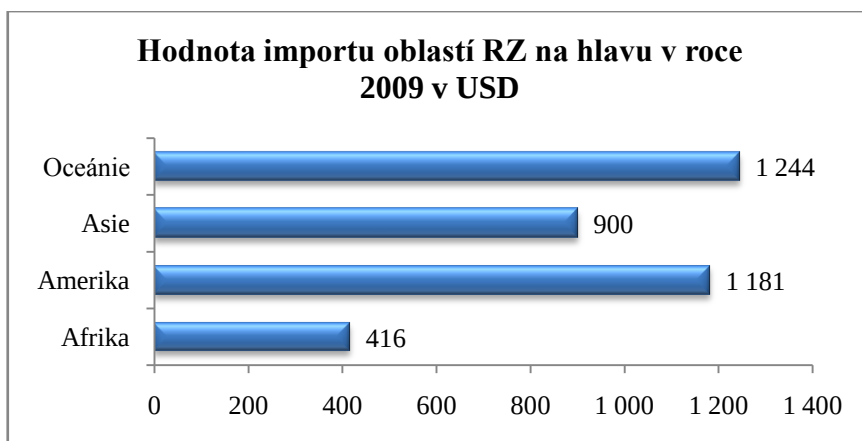
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 7: Hodnota oblastí RZ na hlavu v roce 2009 v USD

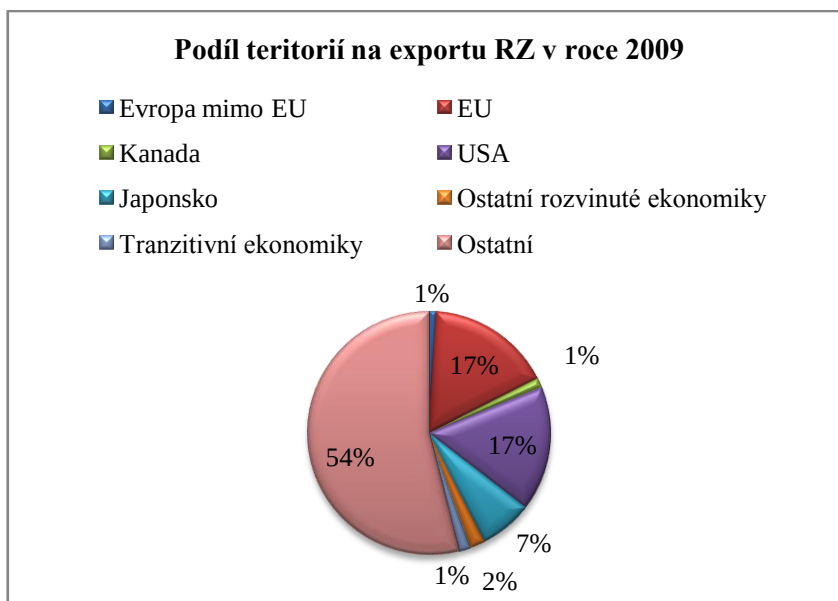
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 8: Hodnota importu oblastí RZ na hlavu v USD

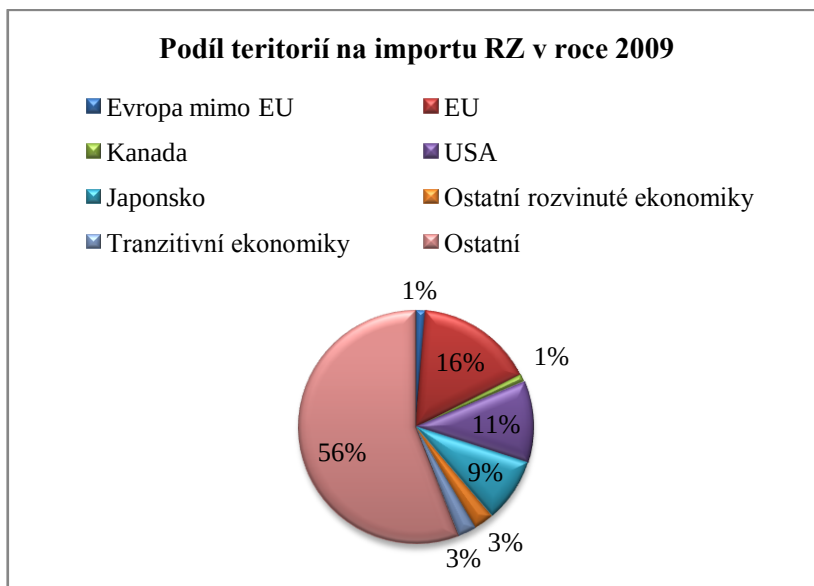
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 9: Podíl teritorií na exportu RZ v roce 2009

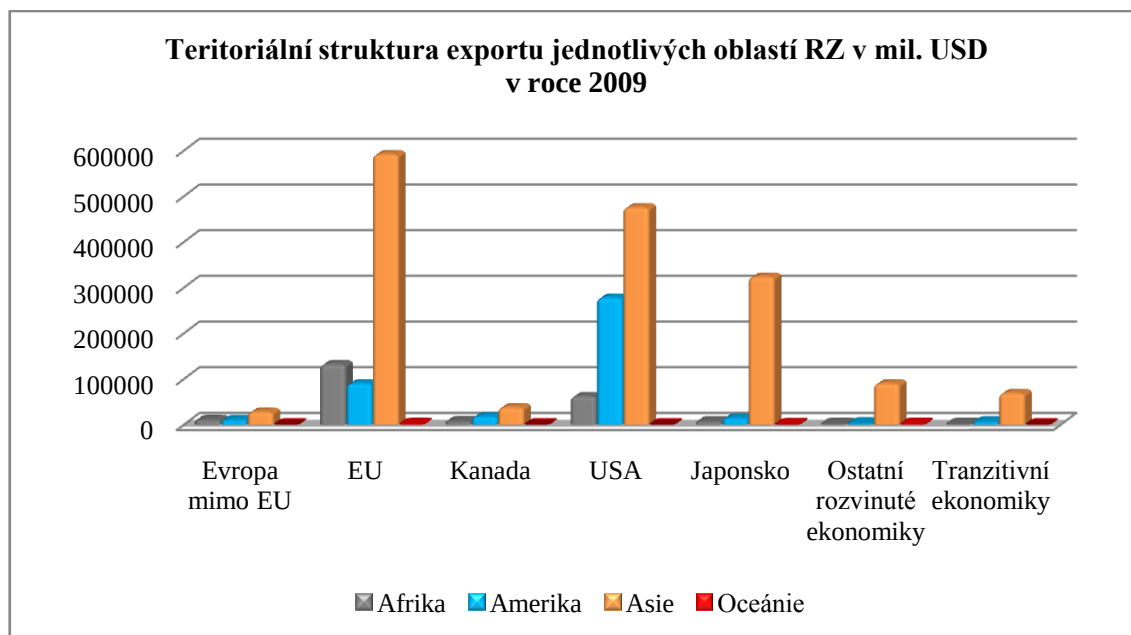
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 10: Podíl teritorií na importu RZ v roce 2009

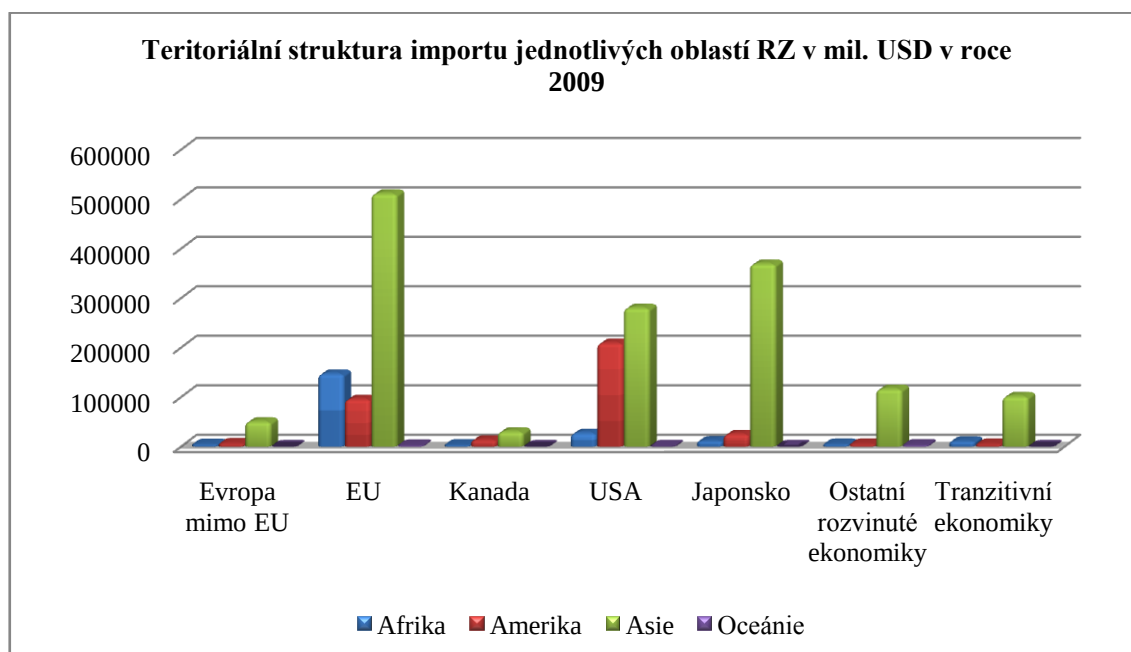
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 11: Teritoriální struktura exportu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

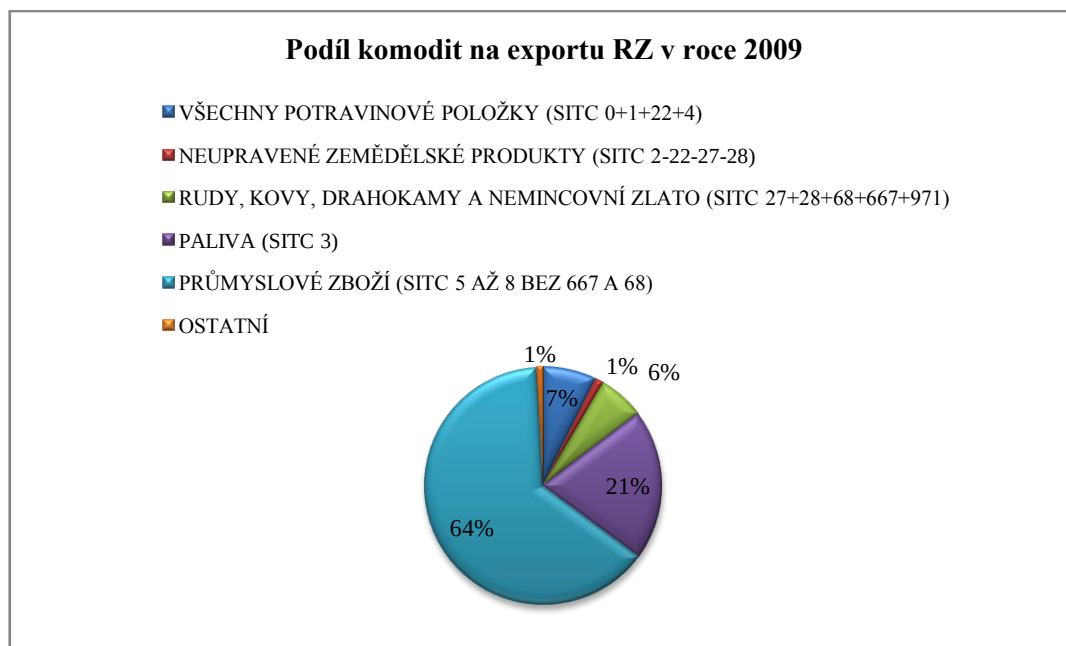
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 12: Teritoriální struktura importu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

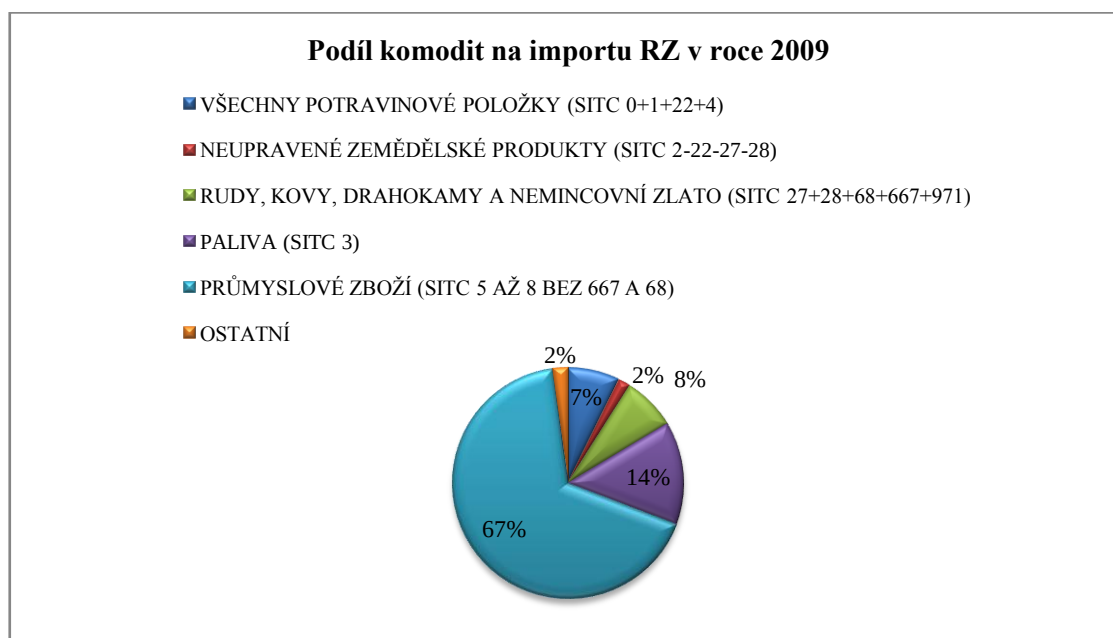
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 13: Podíl komodit na exportu RZ v roce 2009

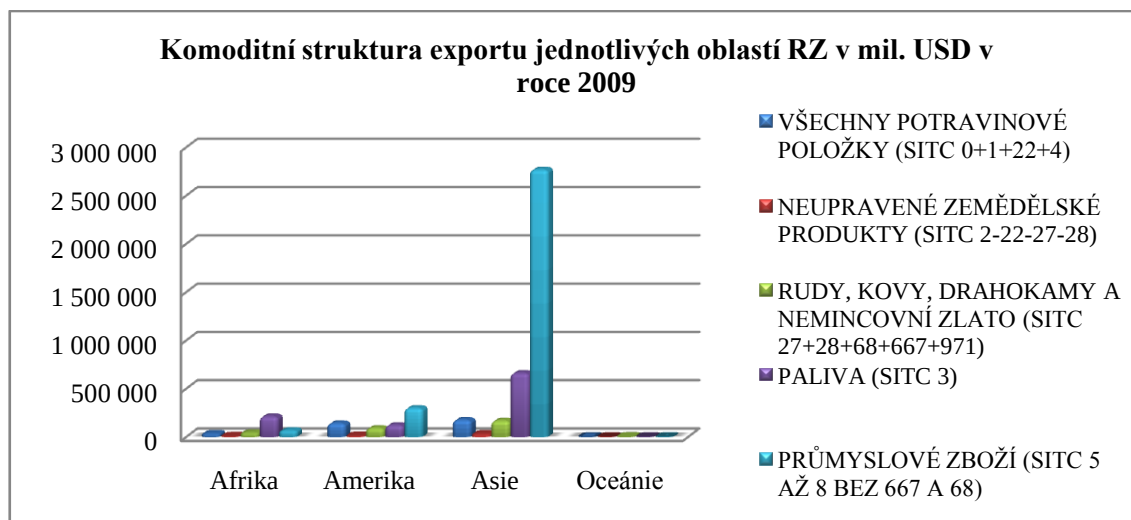
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 14: Podíl komodit na importu RZ v roce 2009

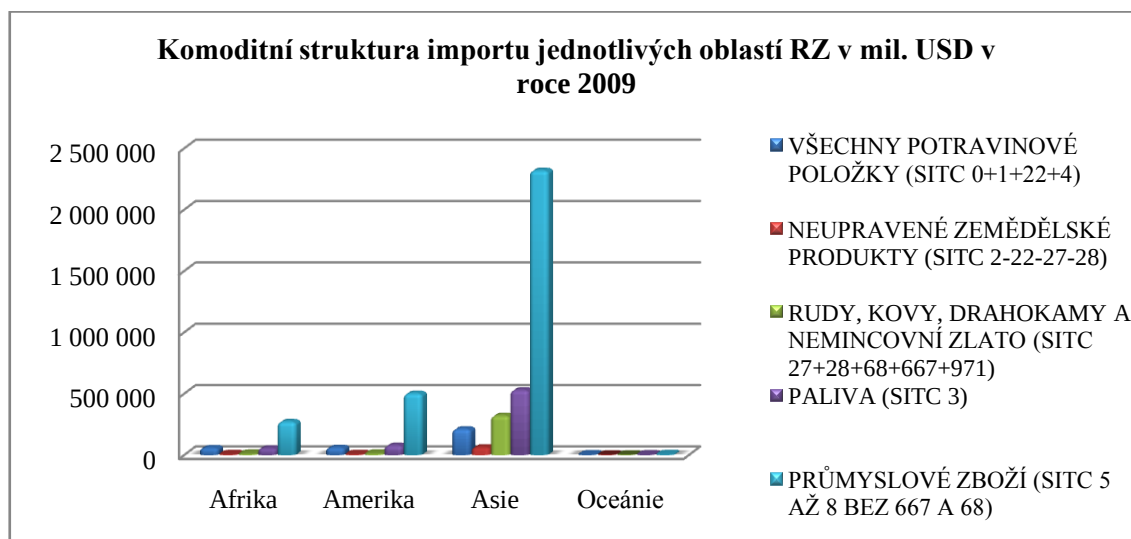
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 15: Komoditní struktura exportu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

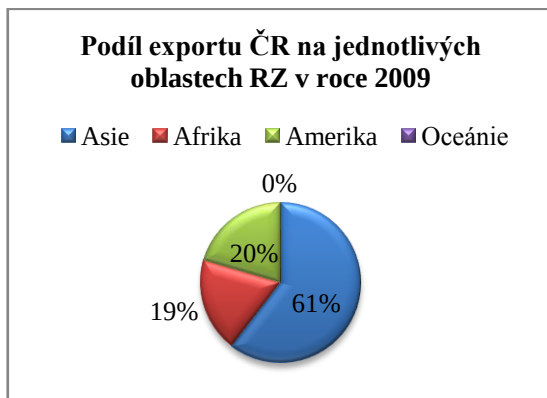
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 16: Komoditní struktura importu jednotlivých oblastí RZ v mil. USD v roce 2009

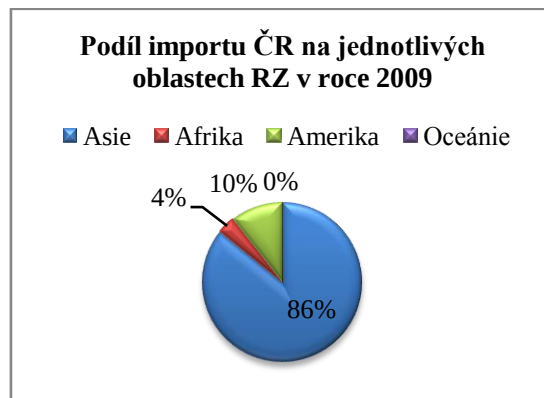
Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics 2010, zpracování vlastní

Příloha 17: Podíl exportu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009

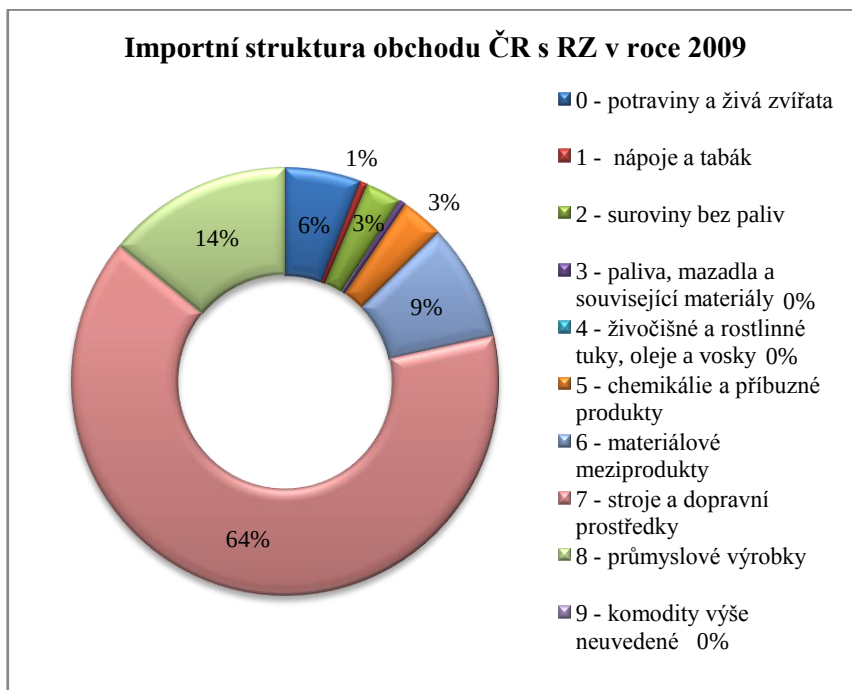
Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Příloha 18: Podíl importu ČR na jednotlivých oblastech RZ v roce 2009

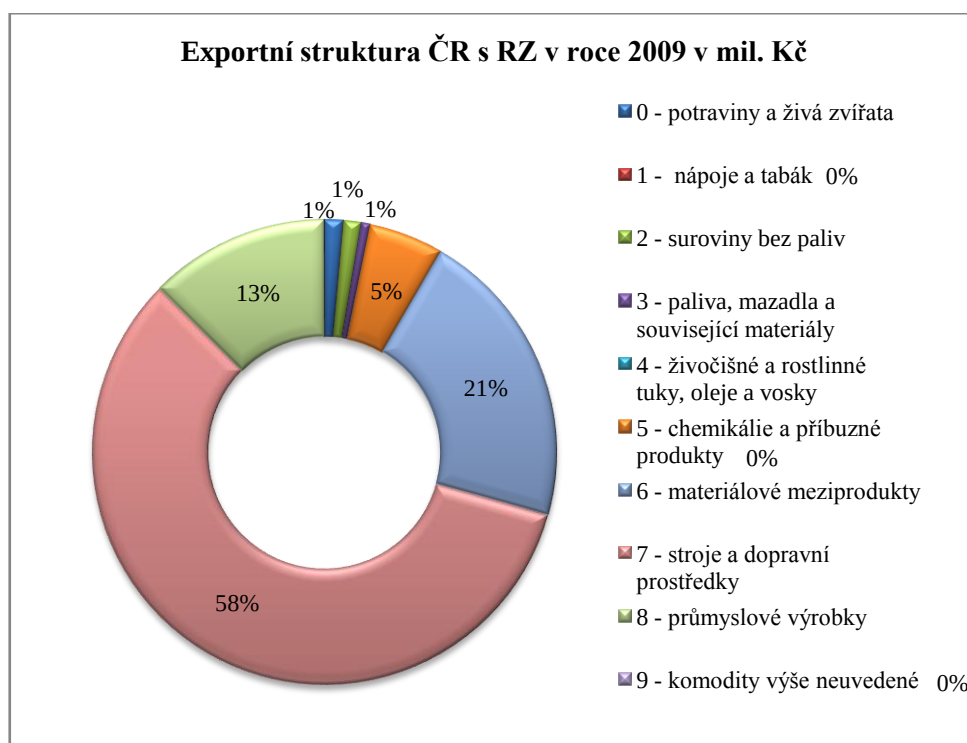
Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Příloha 19: Importní struktura obchodu ČR s RZ v roce 2009

Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Příloha 20: Exportní struktura ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

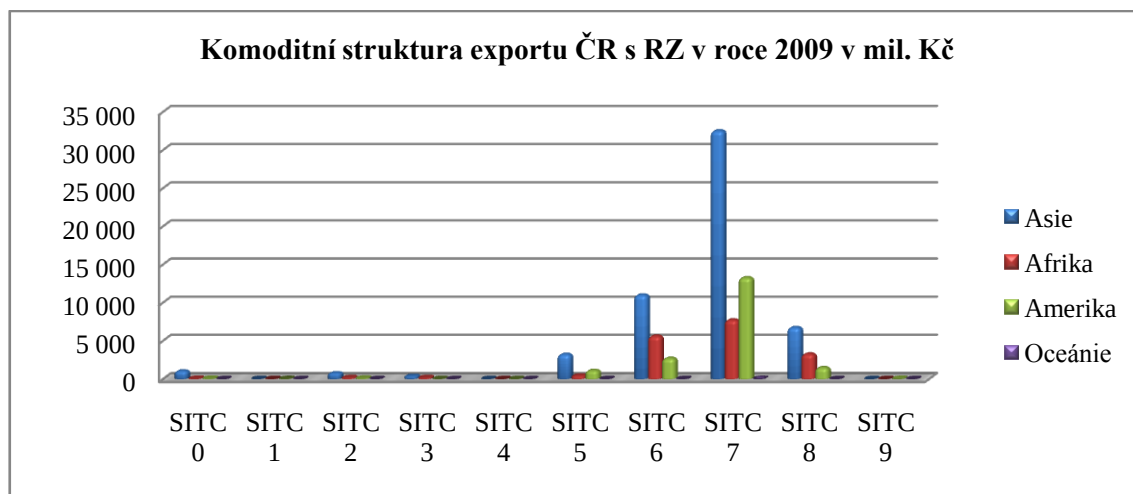
Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Příloha 21: Přehled komoditních skupin SITC

Přehled komoditních skupin SITC	
SITC	Komodity
0	potraviny a živá zvířata
1	nápoje a tabák
2	suroviny bez paliv
3	paliva, mazadla a související materiály
4	živočišné a rostlinné tuky, oleje a vosky
5	chemikálie a příbuzné produkty
6	tržní výrobky tříděné podle materiálu
7	stroje a dopravní prostředky
8	průmyslové výrobky
9	komodity výše neuvedené

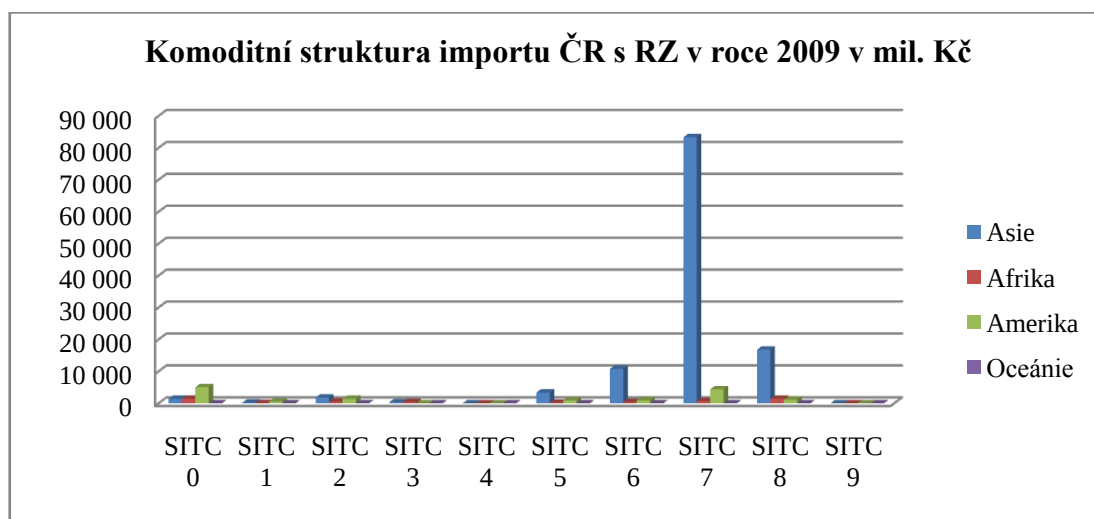
Zdroj: vlastní

Příloha 22: Komoditní struktura exportu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

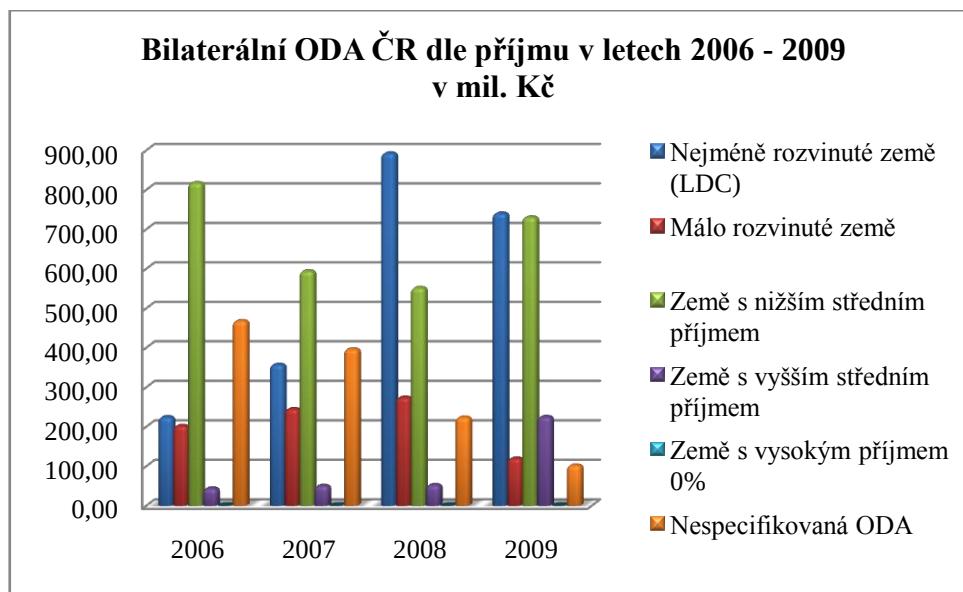
Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

Příloha 23: Komoditní struktura importu ČR s RZ v roce 2009 v mil. Kč

Zdroj: ČSÚ, MPO: Facts on Foreign Trade of the Czech Republic 2009, zpracování vlastní

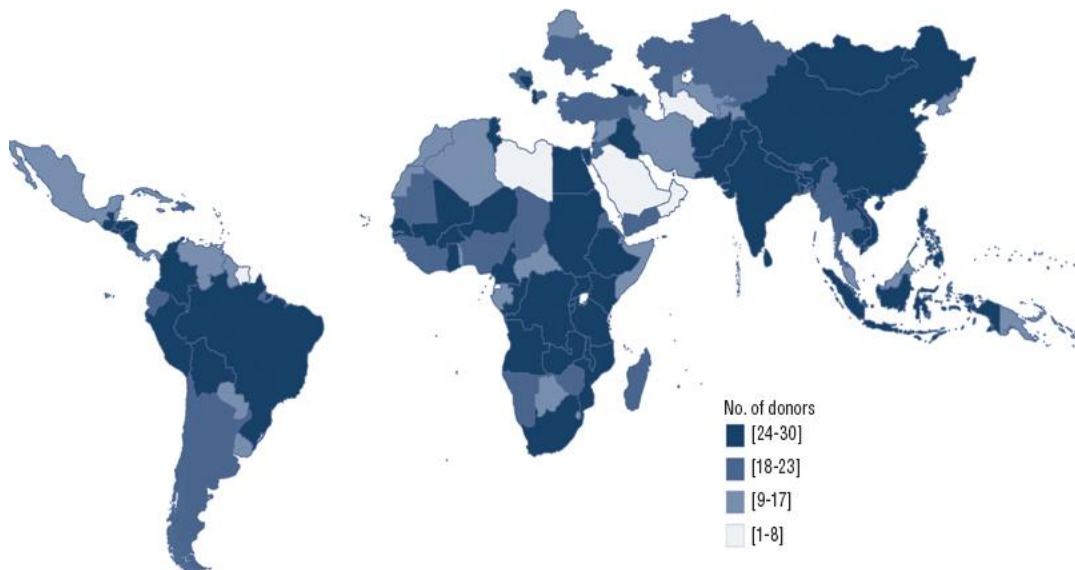
Příloha 24: Bilaterální ODA ČR dle příjmu v letech 2006 - 2009 v mil. Kč

Zdroj: Česká republika pomáhá, statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008, Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009, zpracování vlastní

Příloha 25: Počet dárců DAC a hlavních multilaterálních agentur pro jednotlivé země

Figure 2.2. **Number of DAC donors and major multilateral agencies per country**
Gross disbursements of CPA, 2005-06

Zdroj: <http://www.oecd.org/dataoecd/57/52/42261781.pdf>